

OEGSTGEEST KLAAR VOOR MORGEN Het kan wél

The logo consists of a large dark green square. Inside it is a smaller light green square. Inside the light green square is a dark green square containing the text 'D66' in white.

D66

Verkiezingsprogramma D66 Oegstgeest 2026–2030

OEGSTGEEST KLAAR VOOR MORGEN Het kan wél

Voorwoord

Als ik kijk naar het Oegstgeest van de afgelopen jaren, zie ik verandering. Zichtbare verandering, met werkzaamheden, gele borden en omleidingen die soms schuren met het vertrouwde beeld van ons dorp. En minder zichtbare verandering, in hoe we samenwerken, besluiten nemen en verantwoordelijkheid dragen. Het is niet altijd het Oegstgeest dat we graag zien, maar het is wel een dorp dat werkt aan zijn toekomst.

Ik ben trots op het dorp waar ik vandaan kom, waar ik ben opgegroeid en waar ik bewust naar ben teruggekeerd. Mijn jeugd hier was veilig en onbezonnen, een jeugd die je ieder kind gunt. Dat gevoel van verbondenheid voel ik nog steeds. En juist daarom wil ik, samen met anderen, bouwen aan een Oegstgeest dat klaar is voor morgen.

De wereld om ons heen verandert snel. Soms sneller dan prettig voelt. Dat merken we ook in Oegstgeest. De woningnood raakt steeds meer mensen, het klimaat verandert zichtbaar en onzekerheid in de wereld komt dichterbij. Tegelijkertijd zien we een politiek debat dat te vaak blijft steken in wat níet kan. Terwijl deze tijd juist vraagt om richting, om keuzes en om vertrouwen in wat wél kan.

Als D66 willen we vooruitgang mogelijk maken, juist als het ingewikkeld wordt. Met optimisme, met lef en met oog voor de plek waar we wonen. In Oegstgeest geloven wij dat vrijheid pas echt bestaat als iedereen mee kan doen. Als je een betaalbaar huis kunt vinden, jezelf kunt zijn, en kansen krijgt om je talenten te ontwikkelen. Hier hoort iedereen erbij.

Toch is dat niet voor iedereen vanzelfsprekend. Te veel mensen wachten op een passende woning. Jongeren zoeken hun plek, ouderen willen doorstromen en mensen met essentiële beroepen komen moeilijk aan bod. Tegelijkertijd moeten we ons dorp voorbereiden op een warmer klimaat, een veranderende economie en een groeiende regio. Dat vraagt om durf en om samenwerking, lokaal én regionaal.

Daarom kiest D66 voor vijf doorbraken die Oegstgeest en de Leidse regio vooruithelpen:

- Wonen: meer betaalbare woningen en een passend thuis voor iedereen. Voor starters, gezinnen, ouderen en mensen in essentiële beroepen.
- Onderwijs: ruimte voor talentontwikkeling op elke leeftijd, zodat ieder kind en iedere volwassene zich kan blijven ontwikkelen.
- Klimaat: een groen, klimaatbehendig en energiezuinig Oegstgeest, dat voorbereid is op extreem weer en klaar is voor de toekomst.

- Economie: een sterke, toekomstgerichte economie met kansen voor ondernemers, werknemers en innovatie, waarin niemand wordt vergeten.
- De gezondste generatie ooit: een leefomgeving waarin de gezonde keuze de makkelijke keuze is, met aandacht voor preventie, beweging en mentale gezondheid.

Wij bouwen voort op wat Oegstgeest sterk maakt en durven tegelijk keuzes te maken voor de lange termijn. Voor een dorp waar kinderen veilig kunnen opgroeien, waar jongeren hun toekomst kunnen opbouwen en waar ouderen prettig kunnen blijven wonen. Waar verschillen ons niet verdelen, maar verrijken.

De toekomst van Oegstgeest ligt niet vast. Die maken we samen. Met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Met vertrouwen en met de overtuiging dat vooruitgang werkt. Zo maken we Oegstgeest klaar voor morgen.

Het kan wél.

Jolijn Kouwenhoven

Lijsttrekker D66 Oegstgeest

Inleiding

Het kan wél in de Leidse regio

De Leidse regio – Leiden, Leiderdorp, Katwijk, Oegstgeest en Voorschoten – is een historische regio met een eeuwenlange traditie van vrijheid, wetenschap en vernieuwing. Hier is ruimte voor dromen én doen. We bouwen voort op het landelijke D66-programma en kiezen lokaal voor echte vooruitgang. Met lef, met visie en met een open blik naar de toekomst. Wij geloven in een regio waar iedereen mee kan doen. Waar vrijheid voelbaar is op straat, in de klas, in de zorg en online. Een regio waar we samen bouwen aan een gezonde, groene en kansrijke toekomst. Want dat kan wél.

Onze vijf doorbraken voor de Leidse regio

1. Meer dan 10 nieuwe buurten – een thuis voor iedereen

De woningnood doorbreken we lokaal. We bouwen meer dan tien nieuwe, groene buurten, binnen en rond onze gemeenten. Met betaalbare koop- en huurwoningen, ruimte voor studenten, starters, gezinnen en senioren. Met scholen, huisarts, sport en OV dichtbij.

- Wij bouwen 10 nieuwe buurten in de regio;
- Innovatieve woonvormen voor jongeren én senioren;
- Snellere procedures en meer regie door gemeenten.

2. Onderwijs op maat voor iedereen

Onderwijs is de motor van gelijke kansen. Hier, in de regio van de oudste universiteit van Nederland, maken we leren persoonlijker en toegankelijker.

- Investeren in de huisvesting van scholen;
- Meer maatwerk en talentontwikkeling in het VO en MBO;
- Sterke samenwerking tussen scholen, wetenschap en bedrijfsleven;
- Brede ondersteuning voor leerlingen, van jong tot jongvolwassen.
- Iedere leerling verdient een toekomst die past bij zijn of haar talent.

3. Betaalbare, groene energie van regionale bodem

We versnellen de energietransitie – samen met inwoners, bedrijven en kennisinstellingen.

- Voortbouwen op het Nationale isolatieoffensief, niemand mag in de kou zitten;
- Netbewuste laadpalen, woningen en energy hubs maken ruimte op het elektriciteitsnet;
- Wij ondersteunen en stimuleren energiegemeenschappen;
- Wij werken regionaal aan een robuust energiesysteem.

4. Een nieuwe, toekomstbestendige en slimme economie

De Leidse regio is een internationale kennis- en innovatieregio. We versterken die positie – en zorgen dat iedereen profiteert. Hier groeien banen van de toekomst.

- Fors investeren in biotech, life sciences & health;
- Ruimte voor startups, scale-ups, mkb en ZZP'ers;
- Meer praktijk- en technologie-onderwijs;
- Betere bereikbaarheid: lightrail, fietsnetwerk en groene mobiliteit.

5. De gezondste generatie ooit – jong én oud

Gezondheid begint in de wijk en begint bij preventie. We bouwen aan vitale dorpen en steden. Samen maken we de Leidse regio de gezondste plek om op te groeien en oud te worden.

- Sport en bewegen dichtbij: van sporthal tot wandelroute;
- Gezonde scholen en een rookvrije generatie;
- Buurtteams en wijkzorg dichtbij mensen;
- Goede ouderenzorg, inclusief moderne woonzorgconcepten;
- Mentale gezondheid en preventie centraal.

Vrijheid als kompas

Vrijheid is hier geboren – van de ruimte om jezelf te zijn op straat tot de eerste moderne universiteit. Vrijheid betekent keuzes kunnen maken, jezelf kunnen zijn, toegang hebben tot kansen. We blijven bouwen aan een regio die open, vrij en verdraagzaam is. Waar iedereen meedoet, ongeacht achtergrond, wie je bent of van wie je houdt. Waar democratie werkt – van buurtinitiatief tot raadszaal.

De Leidse regio heeft het in zich.

Het kan wél.

En wij gaan het doen!

Inhoudsopgave

1. Vrijheid in een onzekere wereld, het kan wél	8
2. Iedereen verdient een fijn thuis	15
3. Een groen, klimaatbehendig en energiezuinig dorp	23
4. Bereikbaarheid voor iedereen	29
5. Klimaat, energie en economie	34
6. Niemand laten vallen: een vangnet dat werkt voor iedereen	39
7. Onderwijs, Kunst en Cultuur maken mensen	43
8. Werken aan de gezondste generatie ooit	52
9. Democratie, dat zijn wij	57
10. Sterk door samenwerking: regionaal versterken van lokale kracht	62
11. Financiële uitgangspunten	65
Onze drijfveren	69

Hoofdstuk 1

Vrijheid in een onzekere wereld, het kan wél

Vrijheid in een onzekere wereld, het kan wél

Met vrijheid openen we ons verkiezingsprogramma. En dat is niet voor niets. Het is de basis voor alles. Voor D66 betekent vrijheid dat iedereen zichzelf mag zijn, mee mag doen en een stem krijgt. Maar ook het principe dat vrijheid niet alleen voor een paar mensen is, maar voor ons allemaal. Vrijheid bestaat pas echt als iedereen de kansen en mogelijkheden heeft om echt vrij te zijn en als we rekening houden met toekomstige generaties. Zo bouwen we samen aan een samenleving die recht doet aan iedereen en waar politiek van iedereen is.

De wereld is – ten opzichte van vier jaar geleden – onzekerder, onveiliger en onvoorspelbaarder geworden. Mensen zijn op de vlucht voor oorlog of noodweer. Autocratische leiders openen de aanval op de oppositie, rechters en journalisten. Populisten zaaien angst en verdeeldheid. Te midden van deze onzekerheid is de Leidse regio een baken rust en stabiliteit. Dat is mede te danken aan de inzet van D66 in de colleges en gemeenteraden. Onze wethouders en raadsleden zijn gericht op samenwerken en verbeteren met inwoners en andere partijen de leefbaarheid in ons dorp. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties denken mee over lastige keuzes.

Wij werken aan een regio waar iedereen welkom is, iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn, ongeacht geaardheid, geslacht/gender, afkomst of inkomen. Een plek waar je 's nachts veilig over straat kunt, waar slachtoffers van seksueel geweld steun en hulp krijgen, waar mensen met verward gedrag zorg ontvangen in plaats van straf, en waar iedereen een thuis kan vinden. We koesteren onze vrijheid en tonen respect voor elkaar — iets wat zichtbaar is in de vele verenigingen, buurtinitiatieven en vrijwilligers die onze regio rijk is. In een drukke regio als de Leidse zijn verdraagzaamheid en samenwerking onmisbaar. Elkaar helpen en zorgen dat verschillen ons sterker maken. Daarom strijdt D66 voor gelijke kansen en gelijke rechten – voor iedereen, altijd, overal.

Doelstellingen

- Iedereen heeft recht op een veilig dak boven het hoofd.
- D66 vergroot de vrijheid en veiligheid om te zijn wie je bent.
- Digitaal leven we net zo veilig als fysiek.
- Door met elkaar rekening te houden vergroten we de leefbaarheid en vrijheid voor iedereen.

1.1 Iedereen heeft recht op een veilig dak boven het hoofd.

Een dak boven je hoofd is een basisvoorwaarde voor een veilig bestaan en we werken hard om dat voor iedereen mogelijk te maken. Van starter en student tot leraar en gepensioneerde. Daarnaast vangen we in de Leidse regio Oekraïners en vluchtelingen op, en bieden we statushouders een nieuwe start. D66 vindt het belangrijk dat we daarmee doorgaan. Wij willen in de Leidse regio kijken hoe we in samenwerking met de andere gemeenten aan de landelijke opdrachten en de lokale noodzaak kunnen voldoen.

- De komende 7 jaar bouwen wij er 1.400 bij, op een totaal van 30.000 in de regio (Holland Rijnland). Deze ambitieuze plannen voor **méér woningen** zorgen ervoor dat iedereen gelijke kansen heeft op een vrij en gelukkig leven. Wij hebben speciale aandacht voor starters, studenten en ouderen die willen doorstromen en zo ruimte maken voor gezinnen.
- D66 wil dat **essentiële beroepen**, zoals leraren, zorgmedewerkers of agenten voorrang kunnen krijgen op een woning in de Leidse regio.
- Er moeten meer **noodwoningen** komen. Dat zijn woningen die voor maximaal een half jaar gehuurd kunnen worden, bijvoorbeeld in het geval van scheiding, verhuizing of huiselijk geweld. D66 wil dat de gemeente hierover in gesprek gaat met de woningbouwcorporaties en andere verhuurders in de regio.
- Niemand hoort op straat te slapen. Daarom zorgt D66 dat er in de zomer en winter in de regio voldoende **gratis nachtopvang met maaltijd** is voor daklozen.
- D66 wil dat er in de Oegstgeest opvang beschikbaar blijft voor **Oekraïners**. Zij moeten hier kunnen wonen, leven en leren tot die verschrikkelijke oorlog voorbij is.
- D66 zorgt ervoor dat **statushouders** die in Oegstgeest gaan wonen, hartelijk worden ontvangen. Aan hen worden meteen taallessen en een taalmaatje aangeboden, zij worden geholpen met goedkopere toegang tot culturele instellingen en sportclubs, en ze worden wegwijs gemaakt in het sterke verenigings- en vrijwilligersleven van Oegstgeest en de regio.
- De gemeente helpt statushouders en asielzoekers bij het **vinden van werk** waarbij hun talenten zoveel mogelijk benut worden, zodat zij makkelijker meedoen in de samenleving.
- D66 wil dat mensen die vluchten voor oorlog en geweld in de Leidse regio kunnen worden opgevangen, conform de afspraken van de **Spreidingswet**. Wij werken met de omliggende gemeenten om dit samen te realiseren.
- De gemeenteraad in Oegstgeest heeft ingestemd met de inrichting van het Hoefijzergebouw als asielzoekerscentrum. D66 vindt het belangrijk dat er **goede communicatie** plaatsvindt tussen het COA en de gemeente over het welzijn en de veiligheid van de inwoners van het AZC en de burens van het AZC.

1.2 D66 vergroot de vrijheid en veiligheid om te zijn wie je bent

D66 vindt het belangrijk dat iedereen gezien wordt zoals diegene is en dat mensen zelf regie hebben op hun leven. Wij duwen mensen niet in hokjes en laten mensen ook niet in hokjes duwen.

- Geestelijke gezondheidszorg heeft een lange geschiedenis in Oegstgeest. D66 wil dat er regionale **Psycholances** komen voor 24/7 acute psychiatrische hulp op straat en voor inwoners. Verwarde personen verdienen hulp en moeten niet onnodig gecriminaliseerd worden. Dat is beter voor hen en voor de omgeving.
- Iedereen veilig over straat. De openbare ruimte moet dag en nacht veilig zijn en voelen voor ook vrouwen en kinderen. Donkere hoekjes, verlaten tunneltjes of juist fietspaden met onguere types pakken we aan. D66 wil dat de gemeente een **meldpunt onveilige straten** (bijvoorbeeld via de Fixi app) openstelt waarbij zulke plekken gemeld kunnen worden. De gemeente pakt die plekken met voorrang aan. Als er een hele duidelijke, dringende en bijzondere noodzaak is, zou D66 steeds tijdelijk kunnen instemmen met cameratoezicht.
- D66 staat voor het **demonstratierecht**. Wij vragen van de burgemeester dat hij de politie inzet om betogers te beschermen zodat zij kunnen protesteren, ongeacht het onderwerp. Van demonstranten verwachten wij dat zij respectvol en vreedzaam omgaan met de politie en buurtbewoners. Demonstreren is geen vrijbrief voor wangedrag.
- We staan pal voor de **rechten van lhbtq+ mensen**. Iedereen moet zichtbaar zichzelf kunnen zijn. Discriminatie, geweld en andere vormen van uitsluiting zijn onacceptabel. D66 wil dat de gemeente Oegstgeest elk jaar enthousiast blijft meevaren tijdens Pride Leiden. We werken aan een plek in het dorp die benadrukt dat iedereen zichzelf mag zijn.
- D66 is in beginsel tegen **cameratoezicht en preventief fouilleren**. Slechts als zich een hele duidelijke, dringende en bijzondere noodzaak voordoet, zou D66 kunnen instemmen met zulke maatregelen. In zo'n geval kan het alleen gaan om tijdelijke inzet die goed gereguleerd en gecontroleerd wordt.
- D66 wil dat in kerken, scholen, buurthuizen en sportverenigingen tijd wordt besteed aan het voorkomen van seksueel geweld. **Nee = Nee**. Dat kan bijvoorbeeld door stil te staan bij de 'Ben je oké?' campagne. We gaan daarover in gesprek met de lokale verenigingen en horeca.
- We moeten onze **samenleving weerbaarder** maken en ons voorbereiden op crises. D66 wil in publieke plekken ruimte maken voor veiligheid en weerbaarheid. Die ruimte kan gebruikt worden onder andere voor een robuust energiesysteem met batterijopslag, schoon drinkwater, voedsel opslag en schuilplekken.

1.3 D66 beschermt jouw vrijheid ook online

D66 vindt het belangrijk dat mensen zich niet alleen op straat, maar ook online vrij, veilig en weerbaar voelen. Digitale vrijheid betekent dat mensen zichzelf kunnen zijn zonder angst voor controle, misbruik of dreiging. De gemeente heeft daarin een verantwoordelijkheid.

- Digitale veiligheid is in de laatste jaren een heel belangrijk maatschappelijk thema geworden. D66 wil daarom de **controlerende functie van de gemeenteraad** hierop versterken.
- D66 wil dat iedere gemeente in de Leidse regio structureel investeert in **digitale veiligheid**. De gemeente moet goed omgaan met de persoonsgegevens van inwoners en dus de digitale infrastructuur op orde te hebben. Dat betekent een stevig budget, duidelijke bestuurlijke verantwoordelijkheid en jaarlijkse evaluaties. Digitale veiligheid hoort net zo serieus genomen te worden als fysieke veiligheid.
- D66 vindt dat inwoners en ondernemers **weerbaar** moeten zijn tegen online oplichting, haat en desinformatie. Hier moet op school al mee worden begonnen. De bibliotheek wordt hét punt om inwoners, ondernemers en scholen daarbij te helpen, bijvoorbeeld met trainingen, cyberambassadeurs en bewustwordingscampagnes. Wie online de weg kwijt raakt, verdient steun, geen verwijten.
- Wat D66 betreft spreekt de gemeente zich telkens luid en duidelijk uit tegen het **online shamen van slachtoffers** door beelden van strafbare feiten te delen. De gevolgen hiervan zijn soms groter dan van het misdrijf zelf. Normeren gaat hand in hand met voorlichting aan ouders en kinderen. De gemeenten in de regio nemen hiervoor gezamenlijk het initiatief.
- D66 stimuleert **regionale samenwerking** en samenwerking binnen de veiligheidsregio Hollands-Midden. De gemeenten in de veiligheidsregio moeten kennis delen, regionaal oefenen op crisisscenario's, incidenten samen aanpakken en zonder gêne leren van elkaars fouten. Digitale dreiging stopt niet bij de gemeentegrens – onze bescherming dus ook niet.
- D66 laat niemand in een digitaal hokje duwen. Algoritmes en systemen kunnen nuttig zijn, maar niet wanneer zij leiden tot uitsluiting, discriminatie of oncontroleerbare profilering. Oncontroleerbare algoritmes horen niet thuis in onze gemeente en de gemeente moet daarop alert zijn. **Digitale rechtvaardigheid** is mensenrecht.

1.4 Door met elkaar rekening te houden vergroten we de leefbaarheid en vrijheid voor iedereen

In een drukke regio als de onze is het belangrijk dat we elkaar de ruimte geven, doordat we weten wat we van elkaar kunnen verwachten. Daarom maken we samen afspraken over hoe we met elkaar en onze omgeving omgaan. Voor D66 geldt: afspraak is afspraak. Handhaving hoort daarbij. Niet om te straffen, maar om te zorgen dat het eerlijk blijft en dat we op elkaar kunnen rekenen. Want juist als regels worden nageleefd, ontstaat er vrijheid voor iedereen.

- De veiligheidsbeleving in Oegstgeest is beter dan het landelijk gemiddelde. D66 zet handhaving door BOA's daarom in voor **het verbeteren van de leefomgeving**, zoals controle op overlast in parken en op straat, overlast van afval, overhangend groen, geluidsoverlast, seksuele intimidatie en verkeersveiligheid.
- Wat D66 betreft krijgt iedereen een **tweede kans** bij kleine overtredingen. De overheid is geen boetemachine. Als er een overtreding wordt vastgesteld, krijgt in beginsel iedereen de eerste keer een waarschuwing. Bij dreigend gevaar of misdrijven wordt er meteen doorgepakt.
- D66 wil **goed overleg** tussen BOA's, ondernemersverenigingen en wijkwinkelcentra over hoe de handhaving beter en efficiënter kan worden ingericht.
- D66 wil dat toezichthouders extra controleren op de veiligheid en naleving van de regels op **winkelcentrum Lange Voort**. Er wordt veel gefietst en vaak gaat het maar net goed.
- We willen vooral inzetten op het voorkomen van **jongerenoverlast**. D66 wil dat handhavers en jongeren in gesprek gaan om overlast te stoppen. D66 is voor het versterken van de rol van het jongerenwerk en zorgt dat er voor jongeren genoeg te doen is in het dorp.
- Wij willen dat **buurtbewoners** worden betrokken bij handhaving en de veiligheid van de buurt. Oegstgeestenaren nemen namelijk al goede preventieve maatregelen, zoals voldoende verlichting en goede sluitingen van deuren en ramen. Samen met het gemeentebestuur en de politie benoemen de buurtbewoners de belangrijkste problemen en maken ze afspraken over wat er wordt aangepakt.
- D66 wil dat de politie en de burgemeester de illegale **handel van drugs, vapes en sigaretten** op straat streng aanpakken. Dit zijn criminele markten waarvan veel gevaar uitgaat en die voor veel overlast zorgen.
- Er moet voldoende capaciteit zijn voor **wijkagenten en BOA's** zodat zij samen met inwoners, ondernemers en scholen makkelijker kunnen signaleren en sneller kunnen ingrijpen. De wijkagenten moeten kunnen steunen op voldoende blauwe collega's om ook echt het verschil te kunnen maken.

- Voorkomen is beter dan genezen. Daarom verwacht D66 een voortrekkersrol van de gemeente wat betreft **preventie in het ronselen van jongeren**. Te vaak worden jongeren slachtoffer van gewiekste criminelen die anderen voor hun karretje spannen. D66 wil inzetten op voorlichting op scholen en sportverenigingen zoals nu gebeurt door Bureau Halt.
- Met vele andere Nederlanders eisen wij de nacht terug! Om **nachtelijke criminaliteit** te voorkomen en te beperken, wil D66 dat er periodiek overleg is tussen de gemeente, de politie en de betrokken partijen zoals bewoners, bedrijventerreinen, beveiligingsbedrijven en de horeca.
- D66 vindt dat politie in de nacht duidelijk aanwezig moet zijn op doorgaande fietsroutes, plekken die als onveilig worden ervaren en tijdens evenementen. Zo houden we Oegstgeest **ook 's nachts veilig**.

Hoofdstuk 2

Iedereen verdient een fijn thuis

Iedereen verdient een fijn thuis

Een goed leven begint met een prettig huis, in een buurt waar je je thuis voelt met winkels, school, huisarts en opvang dichtbij. Wonen is een sociaal grondrecht. Dat houdt in dat iedereen in een veilige, levendige buurt moet kunnen wonen, met speelplekken, groen, goede voorzieningen en ruimte voor ontmoeting. D66 werkt samen met bewoners en woningcorporaties aan zulke buurten. We bouwen met het oog op de lange termijn – tot ver na 2050 omdat ook toekomstige generaties een fijn thuis verdienen.

De realiteit is dat het vinden van een (duurzame) woning steeds moeilijker is. Ook in Oegstgeest en de regio laat het huizentekort zich voelen. Huizen zijn onbetaalbaar, jongeren wachten jaren op hun eerste eigen plek en oudere mensen kunnen geen geschikte woning vinden. Ook hele beroeps- groepen, zoals leraren, agenten en zorgverleners komen er niet tussen. Dat is oneerlijk. D66 wil dat iedereen, jong of oud, starter of senior, student of statushouder, een dak boven zijn hoofd heeft.

Daarom zijn er in onze regio ook doorbraken nodig. Wij maken woningdelen makkelijker en bouwen tien nieuwe buurten in de Leidse regio, nabij voorzieningen en in een groene omgeving. Wij zetten in op meer betaalbare woonruimte - van sociale huur tot koopwoningen. Woonruimte die jongeren de kans geeft om te starten, studenten helpt het huis uit te gaan, en ouderen de ruimte biedt om door te stromen naar een comfortabel en levensbestendig huis, met voorzieningen dichtbij. Voor mensen werkzaam in essentiële beroepen, zoals zorgmedewerkers en leraren, zorgen we voor betaalbare huur- en koopwoningen. Dat zij in de regio wonen helpt iedereen in de samenleving.

Doelstellingen

- De gemeente voert regie en pakt de wachtlijsten aan.
- Betaalbare woningen nabij voorzieningen in een groene omgeving.
- Nieuwe woningen bouwen voor starters, studenten en ouderen.
- Woningen worden duurzamer en zijn klaar voor een veranderend klimaat.
- De straat geeft plezier!
- Meer kamers en kansen voor jongeren.
- Deze locaties pakken wij aan.

2.1 De gemeente voert regie en pakt de wachtlijsten aan

In de regio zijn te weinig betaalbare huizen, wachten jongeren jaren op hun eerste eigen plek en kunnen oudere mensen geen geschikte woning vinden om door te stromen. De gemeente blijft daarom stap voor stap aan de slag met de ontwikkeling van nieuwe woningbouw in onze dorpen.

- D66 wil dat het gemeentebestuur actief de regie neemt, zodat **iedereen een woning** heeft. De gemeente werkt samen met woningcorporaties, ontwikkelaars en bewoners aan evenwichtige, haalbare en gedragen plannen voor nieuwbouw of renovatie; de gemeente maakt een meerjarenplan, en kiest ervoor niet alles tegelijk te willen.
- Waar mogelijk verwerven **woningbouwcorporaties** zoals WYwonen grond van de gemeente om eigen projecten met sociale en middeldure woningen te realiseren.
- D66 wil dat de gemeente **kwaliteitseisen** stelt aan projectontwikkelaars en heldere kaders stelt voor nieuw te ontwikkelen projecten. Zo weet iedereen wat er in welke termijn wordt verwacht en kunnen ook particuliere initiatieven meedingen in de ontwikkeling van nieuwe projecten.
- De Leidse regio is **één woningmarkt**. Daarom maakt D66 afspraken over de planning van woningen in het samenwerkingsverband Holland-Rijnland: wie wat bouwt voor welke doelgroep.
- Ter **versnelling van de besluitvorming** over woningbouw bepleit D66 dat alle belangen in één keer voorafgaand aan het besluit worden meegenomen en dat bestuursrechtelijke procedures worden teruggedrongen. Het algemeen belang gaat soms voor op het belang van een individu. Op korte termijn duidelijkheid geven is in ieders belang.
- D66 wil dat een wijk samen met bewoners wordt opgeknapt of ingericht. **Vóór bewoners en met bewoners**. Het is aan de gemeente om de regie te houden, het maken van de plannen te faciliteren, alle belangen in beeld te brengen, het algemeen belang te vertegenwoordigen en uiteindelijk knopen door te hakken. Zorgvuldig en slagvaardig.

2.2 Betaalbare woningen nabij voorzieningen en in een groene omgeving

In een fijn huis is het fijn wonen als er een supermarkt, apotheek, dokter en school in de buurt is. Ook moet er ruimte zijn voor rust en groene ruimte. Bij bouwplannen letten we hier scherp op en maken we hier ruimte voor.

- D66 zet in op het behoud van voorzieningen zoals een **zwembad, bibliotheek en huisartsen**.
- Wij willen de mogelijkheden voor **woningdelen verruimen**, zodat meerdere huishoudens in een woning kunnen wonen. Mensen met een uitkering moeten ook een woning kunnen delen. Hospitaverhuur tot drie personen wordt vergunningvrij toegestaan.

- Vergunningen voor woningdelen en woningsplitsing worden gratis, zodat het aantrekkelijker wordt om in bestaande huizen met meer mensen te wonen.
- D66 maakt ruimte voor **innovatieve woonvormen**, zoals flexwonen in Overgeest, hofjeswonen, wonen boven winkels, groepswonen, flexwonen en tiny houses. We werken samen met organisaties zoals de Vereniging Oegstgeester Hofjes.
- Bij nieuwbouwprojecten zetten we in op een balans tussen woningen, groen, voorzieningen en **historische waarden**.
- Ter bestrijding van speculanten voert D66 een **zelfbewoningsplicht** in. In nieuwe projecten stellen we als voorwaarde dat de aannemer ook zo'n plicht opneemt in het koopcontract.
- D66 wil dat **bestaande bebouwing slimmer benut** wordt, onder andere door optoppen, splitsen en functiemenging.
- D66 toetst voorstellen voor nieuwbouw op hoogwaardige architectuur en zorgt voor **levendigheid, toegankelijkheid en groen op straat**. Daarmee sluiten we aan op de menselijke beleving en ontwikkelen we de karakteristieke uitstraling van onze gemeente.
- D66 wil bij de ontwikkeling van nieuwe projecten **toekomstige bewoners** middels een raad voor woningzoekenden ook een stem geven. Deze raad adviseert de gemeente en geeft inbreng op nieuwe projecten.
- **Kamphuiserpolder-West**. De Kamphuiserpolder is het laatste nog te ontwikkelen kassengebied tussen Nieuw-Rhijnegeest en Rijnsburg. D66 ziet hier een grote kans de kwaliteit van de leefomgeving te versterken in het hele gebied vanaf Buitenlust, via de Rijnsburgerweg tot aan de Rijn. Het wordt een openbaar gebied met mooie doorgaande fiets- en wandelroutes. De groene open ruimte nodigt uit tot ontspanning en er zijn mogelijkheden om bijvoorbeeld moestuinen, een klein voedselbos, een speeltuinvereniging of een kinderboerderij te realiseren. Naast het aantrekkelijke karakter van de wijk voor bezoekers van buiten is er ook ruimte voor betaalbare wonen in het groen voor starters en ouderen. Woningen zorgen voor levendigheid en een groter gevoel van veiligheid.

2.3 Nieuwe woningen bouwen voor starters, studenten en ouderen

D66 zet vol in op betaalbare woningen en wil vooral nieuwe huizen bouwen voor starters, studenten en ouderen uit Oegstgeest en de regio. Als er doorstroming op de woningmarkt ontstaat, dan komen er huizen vrij voor gezinnen en alleenstaanden.

- D66 wil dat **essentiële beroepen**, zoals leraren, zorgmedewerkers of agenten voorrang kunnen krijgen op een woning in de Leidse regio.
- D66 kiest voor **betaalbare woningen** voor jong en oud. D66 staat voor ten minste $\frac{2}{3}$ betaalbare woningbouw bij nieuwe projecten (sociale huur, middenhuur en betaalbare koop voor starters en alleenstaande ouderen), waarvan ten minste $\frac{1}{3}$ sociale huurwoningen die worden gerealiseerd door woningcorporaties.
- D66 wil voor iedereen een passende woning. In Oegstgeest bouwen we **sociale huurwoningen, starterswoningen en huizen voor senioren**. D66 kiest voor gemengde wijken waar mensen met verschillende inkomens en achtergronden samenleven.
- Oegstgeest is een **aantrekkelijke woonplek** voor studenten. D66 wil dat de gemeente samen met de gemeenten in de Leidse regio, Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, de ROC's, studentenverenigingen en woningcorporaties een regionaal plan maakt om meer studentenhuisvesting te realiseren.
- D66 houdt rekening met de specifieke **woonwensen van mensen met een beperking** en vraagt aandacht voor hun woningnood door speciale projecten of door ruimte te maken in elk nieuwbouwproject.
- D66 wil dat er meer passende woningen komen voor **ouderen die zelfstandig willen blijven** wonen maar wel uit die onhandige gezinswoning weg willen. De doorstroommakelaar helpt hierbij en we maken afspraken met de woningbouwcorporatie. Nu blijven ouderen vaak noodgedwongen in een woning wonen die voor hen te groot is en waar een gezin graag in zou trekken.
- In het centrumgebied, bij La France en in de Almondehoeve komen plekken waar **levensloopbestendig** wonen centraal staat. Samen met zorgaanbieders, welzijnswerk en woningcorporaties kijken we wat nodig is om hier gezond en veilig oud te worden.

2.4 Woningen worden duurzamer en zijn klaar voor een veranderend klimaat

D66 blijft het verduurzamen van woningen aanjagen. Het isoleren van woningen is cruciaal in hete zomers en koude winters. Minder energie scheelt veel in de kosten en is beter voor het milieu.

- We stellen eisen aan nieuwe woningen, onder andere op het gebied van vierkante meters en duurzaamheid. D66 bouwt **natuurinclusief**: met groene daken, gevels, opvang van regenwater en ruimte voor biodiversiteit. Deze eisen leggen we vast in de omgevingsvergunningen.

- Energiefixers van het MBO en Energiecoaches helpen mensen met het **verduurzamen** van hun huis. Dat is beter voor het milieu en scheelt in de portemonnee. D66 wil dat de gemeente met woningcorporaties en particuliere verhuurders in gesprek gaat om dit ook mogelijk te maken voor huurwoningen.
- **Ontmoeten op het Boerhaaveplein** D66 wil aan de slag met het Boerhaaveplein. Een goede inrichting met meer groen maar ook ruimte voor evenementen, de snackcar en activiteiten vanuit de wijkvereniging zorgen voor meer levendigheid op het plein. Samen met de omwonenden en de winkeliers kijken we wat van toegevoegde waarde kan zijn voor het plein en de centrale functie die deze heeft in de wijk.
- Elke nieuwe woning wordt **netbewust** gebouwd om zoveel mogelijk ruimte te maken voor andere maatschappelijke ontwikkelingen zoals scholen, huisartsen, bedrijven, laadpalen en andere voorzieningen.
- D66 wil dat Oegstgeest, samen met de regio, het convenant **Toekomstbestendig Bouwen** ondertekent.

2.5 De straat geeft plezier!

Als kind moet je kunnen voetballen, tikkertje spelen, klauteren en stoepkrijten. Buurtgenoten moeten elkaar kunnen ontmoeten. Iedereen moet buiten aan zijn gezondheid kunnen werken. Daarvoor is ruimte nodig. D66 ziet kansen!

- D66 wil het mogelijk maken voor bewoners om in de zomer een aanvraag te doen voor een '**leefstraat**', om tijdens de schoolvakantie voor 6 weken een straat af te sluiten en met mobiel groen, speelvoorzieningen en picknicktafels een zomerse leefstraat te creëren.
- Voor de gezondheid en het plezier van onze kinderen investeren we in het vernieuwen van onze **speeltuinen**, zodat kinderen worden uitgedaagd en hun motoriek ontwikkelen. We zorgen voor voldoende inclusieve speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking.
- Jongeren moeten in het dorp de mogelijkheid hebben om bij elkaar te komen en verantwoord te hangen. We realiseren een **voetbalkooi** in het Hofbrouckerpark.
- De openbare ruimte wordt **sociaal ingericht**. Dat betekent dat er bankjes zijn om met elkaar bij te kletsen en tafeltjes zijn om met buurtgenoten te picknicken of spelletjes te spelen. Iedereen kan aan de gezondheid werken door te trainen op de sporttoestellen of door op veldjes te dansen en muziek te maken.

2.6 Meer kamers en kansen voor jongeren

Naast Leiden maken Katwijk, Oegstgeest, Leiderdorp en Voorschoten deel uit van dezelfde leef- en werkregio. Veel inwoners studeren, werken of ondernemen in een andere gemeente in de Leidse Regio dan die waarin ze wonen. Het is dan ook logisch dat we ook regionaal kijken naar oplossingen voor de kamernood.

- D66 wil dat de gemeente samen met de omliggende gemeenten in de Leidse regio, de Universiteit, Hogeschool en de ROC's, de studentenverenigingen en de woningcorporaties een **regionaal plan** maakt om meer studentenhuisvesting te realiseren.
- De regels voor **woningdelen** moeten worden versoepeld, zodat meer mensen die geen huishouden vormen wel in één woning kunnen wonen.
- Hospitakamerverhuur biedt voordelen voor studenten en inwoners. Op deze manier worden huizen optimaler benut, is er contact tussen generaties en worden de kosten voor het huishouden gedeeld. D66 wil dat in de Leidse regio **hospitaverhuur** tot drie personen vergunningvrij wordt toegestaan.
- De gemeente moet straten aanwijzen waar **verkamering** is toegestaan. Per straat wordt een percentage vastgesteld van het aantal woningen voor studentenkamers. Dit is minimaal 5%.

2.7 Deze locaties pakken we aan

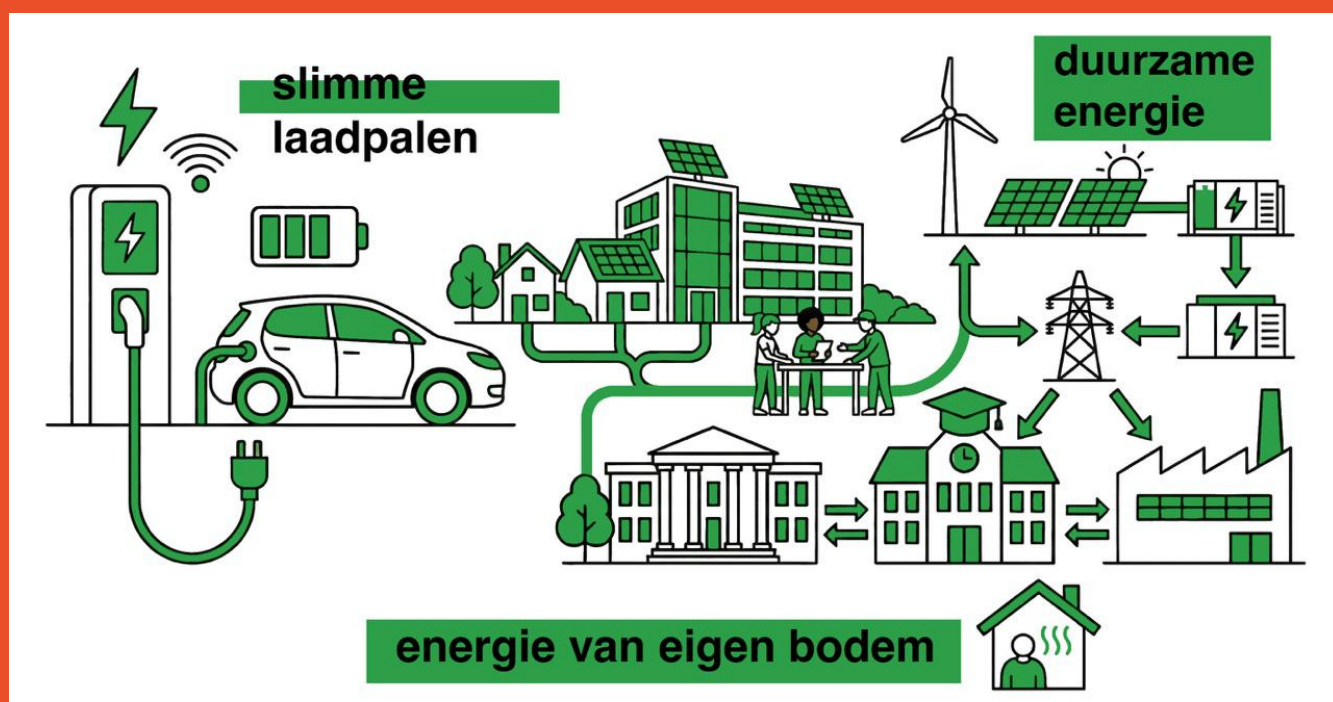
In Oegstgeest liggen nog kansen op mooie woningen bij goede voorzieningen. Hiermee maken we ons dorp mooier en levendiger. Wat D66 betreft gaat de gemeente de komende jaren met de volgende locaties aan de slag.

- **Centrumgebied Lange Voort:** hier ziet D66 graag een mix van winkels, horeca, cultuur, wonen en groen waar het altijd fijn vertoeven is en er altijd wat te doen is. Om investeringen in het centrumgebied te betalen kunnen er extra woningen in het gebied gebouwd worden. Senioren zijn hierbij een belangrijke doelgroep door de nabijheid van groen en voorzieningen.
- **KPN-locatie Admiraal de Ruyterlaan:** Op deze locatie wil D66 woningcorporatie WYwonen de ruimte geven sociale en middeldure huurwoningen te realiseren. 4 of 5 bouwlagen zijn acceptabel als dit zorgt voor een betere inpassing met meer groen en voldoende parkeren.
- **La France:** We hebben oog voor de balans tussen groen, woningen en historische waarden. Met behoud van historische elementen is hier ruimte voor woningbouw. Op deze locatie zetten we in op woningen voor ouderen en mensen die zorg nodig hebben.

- **Huidige Leo Kanner locatie:** D66 zet hier in op sociale en middeldure wonen in combinatie met groen en voorzieningen. Er liggen kansen voor innovatieve woonvormen. Er wordt aangesloten bij de huidige dimensies van het gebouw, waarbij ingespeeld wordt op de hoogte van de naastliggende flats en de woningen aan de Frans Halslaan. We willen onderzoeken of er mogelijkheden zijn de locatie sneller beschikbaar te krijgen, door het realiseren van alternatieven voor de wissellocatie voor onderwijshuisvesting.
- **Bio Science Park:** Het Oegstgeester deel van het Bio Science Park wordt een levendige omgeving met bedrijvigheid, woningen en veel groen. Er worden de komende jaren naast studentenwoningen en Bio Science bedrijven 500 woningen (waarvan 125 sociaal en 225 middeldure huur) gebouwd met ruimte voor horeca en een kleine winkel. De openbare ruimte staat in verbinding met het park, de Rijn en alle wandel- en fietsroutes naar omliggende gemeenten.
- **Kamphuiserpolder:** Dit gebied moet de groene verbinding tussen Oegstgeest aan de Rijn en de Rijnsburgerweg zijn. Hier is ruimte voor het combineren van groen met wonen met oog voor het vergroten van de leefbaarheid van de omliggende gebieden, bijvoorbeeld door de vestiging van een speeltuinvereniging.
- **Poelmeerlocatie:** We combineren de bouw van een nieuw zwembad met woningen op deze locatie om een bijdrage te leveren aan de betaalbaarheid van het nieuwe zwembad.
- **Endegeest:** De bouw van de Leo Kannerschool moet voortvarend uitgevoerd worden. Voor het gebruik van de overige gebouwen in dit gebied moet een parkeeroplossing worden gevonden. D66 staat open voor een oplossing met een ondergrondse parkeervoorziening. Hiermee wordt verkeer uit het kwetsbare gebied geweerd en wordt de huidige overlast opgelost.
- **Overgeest:** De komende jaren worden in Overgeest asielzoekers en statushouders opgevangen. De gemeente streeft ernaar dit gebied te kopen en hier een natuurinclusieve en autoluwe wijk te bouwen met respect voor de hoofdgroenstructuur.

Hoofdstuk 3

Een groen, klimaatbehendig en energiezuinig dorp

Een groen, klimaatbehendig en energiezuinig dorp

Stel je een Oegstgeest voor waar je kinderen buiten spelen in de schone lucht. Waar je energierekening laag blijft, omdat we zelf groene stroom opwekken. En waar de omgeving uitnodigt om te spelen, te ontmoeten en te ontspannen. Dat kan in Oegstgeest.

Klimaatverandering vraagt dat we ons voorbereiden op de gevolgen van onstuimiger weer: storm, hitte, droogte en langdurige regenval. In de komende jaren zullen deze extremen steeds duidelijker een stempel op ons leven en onze stad drukken. Oude energiebronnen jagen deze verandering aan en ze jagen mensen op kosten ten bate van foute regimes.

Daarom kiest D66 voor een doorbraak: wij willen wateroverlast opvangen door klimaatadaptief te bouwen en hittestress tegengaan door meer schaduw en groen aan te brengen. Klimaatbehendigheid noemen we dat. Wij helpen mensen bij meer mogelijkheden voor duurzamer energiegebruik en verlagen woonlasten door woningen te isoleren en energieneutraal te bouwen. De schaarse ruimte in de regio benutten we door wonen, ondernemen en vrije tijd steeds te combineren, vanuit de overtuiging dat een groene leefomgeving ieders leven verbetert.

Doelstellingen

- In Oegstgeest zetten we maximaal in op besparing en duurzame energie.
- Wij bouwen en leven binnen de grenzen van onze aarde.
- Ruim baan voor slimme en duurzame mobiliteit.
- Oegstgeest wordt leefbaarder door meer groen en schaduw.
- Van vuurwerk genieten we samen.

3.1 In Oegstgeest zetten we maximaal in op besparing en duurzame energie

We kunnen met elkaar echt heel veel doen om het energieverbruik terug te dringen en meer gebruik te maken van duurzaam opgewekte energie. D66 is klaar om daarbij het voortouw te nemen!

- We ondersteunen bewoners, ook die met lage inkomens, en stimuleren **isolatie en verduurzaming** van woningen met lokale subsidies en goedkope leningen.
- D66 wil dat lokale groene energie- en warmteopwekking voor meer dan 50% in **lokaal eigendom** is. D66 wil dat de gemeente hiervoor samenwerkt met lokale energie-initiatieven.
- D66 wil dat **energiegemeenschappen** voor bedrijven, **buurtbatterijen** voor inwoners en andere **innovatieve oplossingen** gerealiseerd worden waarmee het netwerk ontlast wordt. Het Bio Science Park vraagt hierbij speciale aandacht.
- Met de gemeenten in de Leidse regio verkennen we de mogelijkheid van een **regionaal warmtebedrijf**. D66 beslist over wel of niet meedoen aan de hand van de volgende factoren: terugbrengen van CO2 - uitstoot, leveringszekerheid, alternatieven, realisatietermijn, keuzevrijheid en betaalbaarheid voor inwoners. Steeds gaan we na of (toekomstige) technologische ontwikkelingen andere oplossingen aantrekkelijker maken, zoals netbewuste en slimme warmtepompen of kleine collectieven in gemeenschappen.
- De beslissing om een regionaal warmtebedrijf te benutten wordt wat D66 betreft zoveel mogelijk door de Leidse regio **gezamenlijk** genomen. Dat betekent dat de gemeenten samen de financiële kansen en risico's in kaart moeten brengen, met de afweging of deze collectieve oplossing passend is voor de eigen gemeente of wijk.
- D66 wil dat binnen het warmtebedrijf de **belangen worden geborgd** van de inwoners en ondernemers (de eindgebruikers). Inspraak en zeggenschap zijn uitermate belangrijk voor draagvlak.
- D66 wil dat Oegstgeest in **2050** van het aardgas af is. Bestaande gebouwen worden wijk voor wijk aangepast aan duurzame alternatieven.
- D66 wil dat op de daken van **gemeentelijke gebouwen** zonnepanelen en -boilers geplaatst worden die elektriciteit en warmte opwekken. Lokale opwek en opslag dragen bij aan het tegengaan van netcongestie.
- D66 wil doorgaan met de gratis **energiecoaches**. We ondersteunen ondernemers bij het nemen van de verplichte energiebesparende maatregelen.

- D66 wordt blij van bewonersinitiatieven voor (lokale) duurzame energie, zoals in De Poelgeest. Zulke bewonersinitiatieven worden door de gemeente **hartelijk ontvangen** en waar nodig ondersteunt met snelle vergunningstrajecten en informatie van de energievoaches.
- D66 wordt blij van bewonersinitiatieven voor (lokale) duurzame energie, zoals in De Poelgeest. Zulke bewonersinitiatieven worden door de gemeente **hartelijk ontvangen** en waar nodig ondersteunt met snelle vergunningstrajecten en informatie van de energievoaches.

3.2 Wij bouwen en leven binnen de grenzen van onze aarde

De aarde biedt ons veel, maar haar rijkdommen zijn niet oneindig. Grondstoffen, water, bodem en natuur vormen de basis van ons bestaan. Daarom moeten we bij de inrichting van onze leefomgeving en het gebruik van materialen altijd rekening houden met de grenzen van onze aarde en onze omgeving. D66 zet zich in voor een gemeente die duurzaam bouwt, grondstoffen hergebruikt en verspilling tegengaat.

- Bij de inrichting en planning van nieuwe wijken en straten zijn **bodem, water en de klimaatverandering** leidende principes. Voor zover we dat kunnen kijken we 100-400 jaar vooruit omdat dat de gewenste levensduur is van gebouwen. Dit voorkomt dat er extra kosten gemaakt moeten worden om klimaatmaatregelen te nemen.
- In de Omgevingsvergunning voor nieuwbouw stelt D66 de eis dat woningen en gebouwen **energieneutraal** worden gebouwd en dat er **voldoende ruimte is voor groen**. Als de gemeente een eigen pand verbouwt, geldt deze norm ook.
- Afval is geen probleem, maar een grondstof. D66 streeft ernaar dat in 2030 60% van het huishoudelijk afval wordt gescheiden (de VANG-norm). **Gescheiden inzameling** wordt de norm, ook bij hoogbouw.
- D66 stelt voor de **afvalverwerking en -scheiding** voor Oegstgeest en de regio gezamenlijk uit te voeren. Dat levert efficiëntie en kostenbesparing op. Inwoners kunnen bij elke **milieustraat** terecht.
- De gemeente gaat met ondernemers zoals festivalorganisaties en levensmiddelenwinkels in gesprek om **onnodig afval** te voorkomen.
- Omdat afval waardevolle grondstoffen bevat, geeft de gemeente het goede voorbeeld voor **hergebruik van het eigen afval**.
- **Meer ruimte voor circulariteit en kringloop**. D66 wil meer ruimte creëren voor een duurzame kringloopfunctie voor onze inwoners. Daarnaast willen we ruimte voor opslag voor het hergebruik van materialen bij het onderhoud in ons dorp. Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheden de functie van de gemeentewerf te verbreden, waarbij ook aandacht is voor samenwerking met kringloop-initiatieven in het dorp, zoals de SOEK.

3.3 Ruim baan voor slimme en duurzame mobiliteit

OOp het gebied van mobiliteit zijn we net zo ambitieus als over duurzaamheid. We stropen de mouwen op en zorgen voor vervoer dat zorgt dat je komt waar je wilt zijn, met zo min mogelijk uitstoot in de omgeving.

- Bij herinrichten van de openbare ruimte maken we meer ruimte voor **fietsen en fietsparkeren**.
- We helpen inwoners met het organiseren van **elektrische deel-bakfietsen, deelautogroepen of het autodelen** tussen burens van de grond te krijgen, om zodoende meer ruimte te creëren voor groen, spelen of fietsparkeren.
- D66 wil de **laadvoorziening** in Oegstgeest verbeteren. We onderzoeken de mogelijkheden om de laadkosten te verlagen en zetten in op slim opladen om netcongestie tegen te gaan.
- **Inzetten op minder hinder van Schiphol**. Oegstgeest heeft veel last van geluidhinder en slaapverstoring door vliegtuigen vanuit Schiphol. D66 wil inzetten op significante reductie van de overlast, bijvoorbeeld door het aantal (nacht)vluchten te verlagen of het verleggen van de vliegroutes naar zee. We trekken hierbij samen op met andere gemeenten in de regio en in de Bestuurlijke Regie Schiphol.

3.4 Oegstgeest wordt leefbaarder door meer groen en schaduw

Doordat de zomers steeds warmer worden en Oegstgeest steeds voller, is het belangrijker dan ooit om voldoende ruimte te hebben voor koelte en ontspanning, door het hele dorp.

- We brengen wijk voor wijk op meer plekken in het dorp groen aan en zorgen voor voldoende schaduw en verkoeling. We gaan door met acties voor het bevorderen van **geveltuintjes, groene daken, regentonnen en 'stenen wippen'**. Parkeerplaatsen worden aangelegd met open tegels.
- Bij het onderhoud van de openbare ruimte houden we rekening met de biodiversiteit en gaan we door met een **ecologisch maaibeleid** ter bevordering van het groen.
- De aanleg van het **Panoramapark** is voor Oegstgeest een kans om ons groen en onze parken te verbinden met de regio.
- D66 wil **nette straten en schone parken**. De gemeente biedt een hoge kwaliteit van openbaar groenbeheer, het legen van bladkorven en het ophalen van grofvuil en afval.
- Het drinkwater en het oppervlaktewater in Oegstgeest moeten schoon en veilig zijn. Hiervoor werken we samen met Dunea en het Hoogheemraadschap. In alle winkelgebieden willen we **openbare tappunten**.

3.5 Van vuurwerk genieten we samen

D66 is voor een landelijk vuurwerkverbod voor particulieren, omdat te veel mensen onbedoeld letsel oplopen. Ook hulpverleners verdienen een veilige jaarwisseling. Het voorkomen van letsel en ongelukken weegt hier voor ons zwaarder dan de vrijheid om overal te knallen.

- Als dat verbod in 2026 wordt ingevoerd, wil D66 dat de gemeente bewoners en verenigingen ondersteunt bij het organiseren van een **gezamenlijke vuurwerkshow** bij de jaarwisseling.
- Wij zijn voorstander van **ecologisch vuurwerk, lasershows of droneshows**, ter aanvulling of vervanging van traditioneel vuurwerk.

Hoofdstuk 4

Bereikbaarheid voor iedereen

Bereikbaarheid voor iedereen

Goed vervoer zorgt dat je mee kunt doen in de samenleving. Het brengt je naar je werk of de kinderopvang, het zorgt ervoor dat je familie of vrienden altijd dichtbij zijn en het geeft je de vrijheid om te gaan en te staan waar je wilt. Om nieuwe plekken te ontdekken of vaste stekken te koesteren.

Maar nu staan wegen te vaak vol, sluit het openbaar vervoer niet altijd goed aan, neemt de drukte op de fietspaden toe en zijn er nog steeds te veel gevaarlijke plekken in ons dorp. Hierdoor is het voor studenten niet altijd veilig om 's nachts alleen te fietsen. Dat geldt ook voor kinderen die overdag alleen naar school fietsen of voor ouderen die obstakels ervaren bij het oversteken. Dit beperkt onze vrijheid.

D66 kiest voor een doorbraak: we zorgen voor een goede parkeerplek voor de auto, investeren in deelvervoer dat aansluit op het OV en maken ruimte voor voetgangers en fietsers. Daarbij hebben we speciale aandacht voor groepen voor wie bereikbaarheid niet vanzelfsprekend is, zoals kinderen, ouderen en mensen met een beperking. Zij verdienen extra bescherming. Wij verplaatsen de snelle elektrische fietsen naar de rijbaan en verlagen de maximumsnelheid naar 30 km/u in de woonwijken. Zo kan ieder kind veilig en zelfstandig naar school.

Doelstellingen

- De stoep en de straat wordt voor iedereen een groene, gezellige en veilige plek.
- Er komen meer plekken om je fiets goed en veilig te stallen.
- Bewoners parkeren nabij huis; voor bezoekers zijn er parkeervoorzieningen.
- Vanuit huis is alles straks goed te bereiken.

4.1 De stoep en de straat wordt voor iedereen een groene, gezellige en veilige plek

D66 heeft in de afgelopen jaren ingezet op een betere balans tussen fietsers, voetgangers en auto's. Wij willen voor de (geparkeerde) auto een minder prominente rol op straat. We gaan door met het vergroten van de verkeersveiligheid en geven ruimte aan voetgangers en fietsers. Bezoekers van ons dorp willen wij zoveel mogelijk in parkeergarages of andere parkeerplekken langs de doorgaande wegen. De stoep en de straat zijn ook voor groen, om te spelen en om elkaar te ontmoeten.

- Elk kind in Oegstgeest moet **veilig en zelfstandig** naar school kunnen. Daarom is 30 km per uur de norm in het dorp. Rondom scholen geldt 15 km per uur. Alleen op hoofdwegen (de ruit) mag nog 50 km per uur worden gereden. Deze maatregel helpt ook ouderen en andere mensen die zich langzaam door het verkeer bewegen.
- Wij onderzoeken of het bouwen van een **ondergrondse parkeergarage** een oplossing kan zijn om de auto uit het zicht te krijgen, bijvoorbeeld rond het winkelcentrum Lange Voort of bij Endegeest.
- Alle belangrijke voorzieningen moeten per fiets of te voet voor iedereen veilig binnen vijftien minuten te bereiken zijn. Bij de herinrichting van straten en kruispunten zorgen we voor **meer ruimte** zodat fietsers en voetgangers veilig zijn. Fietspaden worden breder. Wandelaars, fietsers en auto's worden duidelijk gescheiden.
- **Fietspaden zijn voor fietsers.** Scooters, snorfietsen, fatbikes en speedpedelecs gaan zoveel mogelijk naar de rijbaan. Op drukke plekken of bij knelpunten maken we paden breder of scheiden we het verkeer. Dit doen we samen met bewoners.
- D66 wil een goede aansluiting op regionale **(doorfiets)routes** voor recreatie maar ook voor een snellere fietsverbinding voor woon-werkverkeer.
- **Onveilige wegen, rotondes en kruispunten** waar veel ongevallen plaatsvinden moeten proactief aangepakt worden met een betere inrichting. Bij gevaarlijke kruispunten verbeteren we het zicht. We pakken als eerste de Willibrord rotonde, de rotonde op de Warmonderweg en de rotonde bij Poelmeer aan.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte wil D66 **het STOMP-principe** hanteren. De afkorting staat voor Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service (deelvervoer) en dan pas de Personenauto. Dat is dan ook de rangorde die D66 wil aanhouden bij het inrichten van een weg.
- De inrichting van de openbare ruimte wordt besproken en getoetst **in gesprek** met een vertegenwoordiging van inwoners met een beperking. Alleen als je de ervaring zelf hebt, weet je waar je in de praktijk tegenaan loopt.

- **Iedereen moet veilig over de stoep kunnen**, ook met een kinderwagen of rolstoel. Daarom maken we een top-20 van onveilige of ontbrekende stoepen of die last hebben van overhangend groen. Die pakken we aan. Ook doen wij een publiekscampagne om de stoep vrij te houden. Zo wordt voorkomen dat mensen met kinderwagens en rolstoelen over de weg moeten.
- Bij scholen, winkelcentra en buurthuizen worden stoplichten zo afgestemd dat alle voetgangers, dus ook ouderen, kinderen en mensen met een beperking, **voldoende tijd hebben om veilig over te steken**.

4.2 Er komen meer plekken om je fiets goed en veilig te stallen

Met de fiets reis je vaak het snelst en het makkelijkst door de regio. D66 wil daarom investeren in de fietscultuur van de Leidse regio. Steeds meer mensen gebruiken een elektrische fiets. Deze fietsen zijn duur, dus wil je ze veilig kunnen stallen.

- D66 wil zorgen dat er **voldoende plekken zijn om fietsen te stallen** bij de winkelcentra en voorzieningen in het dorp.
- D66 investeert in **buurtstallingen** voor fietsen. Bewoners kunnen de gemeente bij een tekort aan stallingsruimte vragen om een fietsvlonder of trommel te plaatsen, die ruimte geeft aan 6 tot 10 fietsen. In elke straat kan hiervoor bijvoorbeeld een parkeerplek worden gebruikt.
- We maken ruimte voor **deelfietsen**, bijvoorbeeld voor OV-fietsen of andere leenfietsen, bij parkeergarages en OV-knooppunten. Ook willen we met de regio onderzoeken hoe elektrische deelscooters en deelbakfietsen in de Leidse regio gebruikt kunnen worden zonder overlast te geven.
- D66 Oegstgeest wil dat **fietsenstallingen bij Leiden Centraal ruimer open** zijn en dat er plek is voor fietsen van verschillende maten. Tenminste één stalling moet **de hele week de hele nacht** open zijn.

4.3 Inwoners parkeren nabij huis; voor bezoekers zijn er parkeervoorzieningen

Uitgangspunt voor D66 is dat alle inwoners van Oegstgeest hun auto op eigen erf of in de buurt van hun woning moeten kunnen parkeren. Bezoekers van het dorp komen met openbaar vervoer naar onze winkelcentra en voorzieningen of parkeren in speciaal daarvoor gerealiseerde parkeerplaatsen of garages.

- D66 wil dat onze winkels ook **goed bereikbaar** zijn met de auto. Daarvoor onderzoeken we de mogelijkheden voor parkeergarages of andere parkeervoorzieningen waarmee het verkeer minder overlast veroorzaakt en de kwaliteit van de leefomgeving omhoog gaat.

- **Forenzen** met als bestemming het Bio Science Park komen met het openbaar vervoer of parkeren in de daarvoor gerealiseerde parkeergarages.
- Parkeren bij **sportverenigingen** of het zwembad mag niet ten koste gaan van de bereikbaarheid van de woningen van onze eigen inwoners.

Later selecteren

4.4 Vanuit huis is alles goed te bereiken

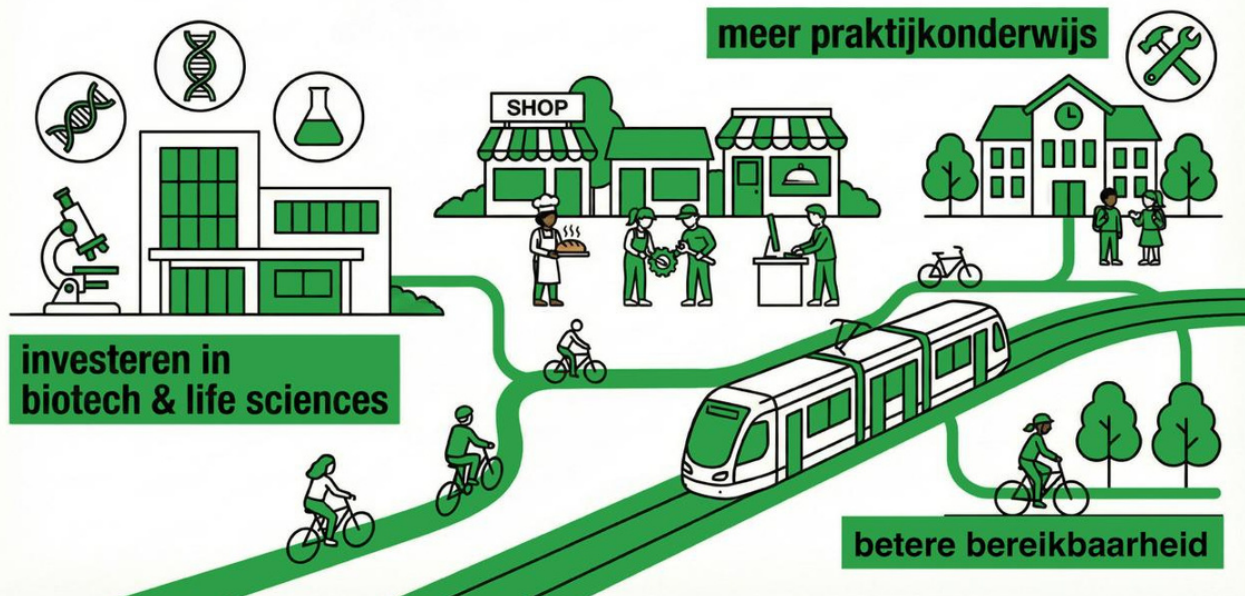
De Leidse regio heeft een sterke en innovatieve economie. Met het Bio Science Park, de Space Campus en de Unmanned Valley horen we zelfs bij de internationale top. Veel inwoners werken, recreëren en winkelen in de Leidse regio. Goede verbindingen zijn dus essentieel, maar wel met oog voor leefbaarheid, duurzaamheid en de menselijke maat.

- D66 investeert in **betere (snel)fietsverbindingen** tussen de gemeenten in de Leidse regio. Ook investeren we in betaalbaar openbaar vervoer. We willen dat het Rijk, de provincie en de regio goed samenwerken om de bereikbaarheid te verbeteren.
- Er wordt geïnvesteerd in **betaalbaar en fijnmazig openbaar vervoer** en D66 pleit voor een goede samenwerking tussen het Rijk, de provincie en de regio om de bereikbaarheid van de Leidse regio op peil te houden en waar mogelijk te verbeteren.
- D66 wil een **goed ingepaste Leidse Ring Noord** met goede aansluitingen vanuit Oegstgeest die zorgen voor minder (sluip)verkeer op de lokale wegen.
- **Leiden CS** is een belangrijk trein- en busstation. Ruim 80.000 mensen gebruiken het dagelijks. Dat groeit straks naar bijna 150.000. Daarom wordt het uitgebreid, groener en gezelliger gemaakt. D66 Oegstgeest werkt samen met andere gemeenten om busverbindingen te behouden en te versterken.
- D66 steunt initiatieven om te onderzoeken hoe de Leidse regio kan aansluiten op het **Randstadrail tram- of metronetwerk** van Den Haag en Rotterdam. Dit moet leiden tot een grotere bereikbaarheid en een betere leefomgeving met minder auto's en bussen, en meer ruimte voor groen.
- D66 wil dat de Leidse regio samen met de provincie de **hoogwaardige buslijnen** stap voor stap verbetert naar een BRT-systeem. Dat zijn moderne bussen die makkelijker instappen en meer mensen kunnen vervoeren. Zo worden de bussen betrouwbaarder en sneller.
- Ook voor **mensen met een beperking** en ouderen moeten voldoende openbaar vervoer opties beschikbaar zijn in Oegstgeest en richting het centrum van Leiden.
- D66 wil onderzoek naar mogelijke locaties waar zwaar logistiek verkeer een **overslagpunt** krijgt om vervolgens met lichter elektrisch transport verder te reizen.

Hoofdstuk 5

Een sterke en toekomstgerichte economie

een nieuwe, toekomstbestendige en slimme economie

Een sterke en toekomstgerichte economie

Een gezonde economie begint bij ondernemers die kunnen starten, groeien én vergroenen. Ondernemers zijn de ruggengraat van onze regionale economie. Van kappers en winkeliers tot bezorgers en vakmensen: zij zorgen voor een levendig, aantrekkelijk en sociaal dorp. Daarnaast bruist de regio als een toonaangevend innovatiekwartier. Leiden Kennisstad is een internationaal centrum van ontwikkeling in sectoren als bio- en health sciences, ruimtevaart, kunstmatige intelligentie en quantumtechnologie. Deze sleutelsectoren bieden werk aan tienduizenden mensen en zorgen voor welvaart in de hele regio. Maar hun impact reikt verder: ze dragen wereldwijd bij aan gezondheid, duurzaamheid en veiligheid.

De realiteit is dat we tegen de grenzen van onze mogelijkheden aanlopen en dat nog te veel ondernemers en ZZP'ers vastlopen. Ze worden geconfronteerd met een overbelast elektriciteitsnet, ruimtetekort, uitblijvende vergunningen door beklemmende stikstofregels, personeelsschaarste en een hoge regeldruk.

D66 wil deze obstakels doorbreken. We zetten in op slimme oplossingen om bedrijventerreinen beter te benutten. We kiezen voor groene groei en werken aan een ondernemersklimaat waarin innovatie en samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers centraal staan. Onze kracht is dat ondernemers, vakmensen en onderzoekers samen nieuwe ontdekkingen doen. Hier hebben we de banen van de toekomst en kun je als bedrijf talent vinden. Met een regionaal stagebureau brengen we talent en ontwikkelkansen bij elkaar. D66 wil samen met de regio bouwen aan een groene, eerlijke en sterke economie.

Doelstellingen

- Zorg voor een bloeiende middenstand en levendigheid.
- Waardeer onze kennis en vakmanschap.
- Geef ondernemers vertrouwen en creëer ruimte.
- Topsectoren zijn de toekomstbestendige economische motor.
- Een gezamenlijke lobby is de sleutel tot goede groei.

5.1 Zorg voor een bloeiende middenstand en levendigheid

In Oegstgeest verdienen lokale ondernemers en ZZP'ers hun boterham en zorgen ze voor levendigheid, gemak en noodzakelijke levensbehoeften. In die wisselwerking ziet D66 de sleutel voor samenwerking en succes.

- Met de winkeliersverenigingen, omwonenden en maatschappelijke initiatieven willen we de levendigheid in het dorp en de winkelgebieden vergroten door meer activiteiten, evenementen en andere initiatieven toe te staan. Dit kan alleen in goed overleg met de omwonenden. De gemeente pakt een actieve rol als makelaar om de levendigheid in en rond de winkelgebieden te stimuleren.
- D66 staat voor een schone, veilige en goed toegankelijke openbare ruimte. De gemeente gaat samen met winkeliers, ondernemers en gebruikers aan de slag met de kwaliteit van de buitenruimte in winkelcentra en bij bedrijventerreinen.
- **Verdere ontwikkeling centrumgebied Lange Voort:**
 - In de centrumvisie voor de Lange Voort ziet D66 het liefste **een mix van winkels, horeca, cultuur, wonen en groen**, zodat het daar altijd fijn vertoeven is en er altijd wat te doen is.
 - Wij vinden het belangrijk dat het **dorpscentrum** meer verbonden wordt met de rest van het gebied, zodat de verschillende functies elkaar versterken.
 - D66 zet een **kwartiermaker** in voor de Lange Voort om zo meer levendigheid en initiatieven te creëren. De kwartiermaker krijgt van ons de ruimte om te experimenteren. De geleerde lessen passen wij toe in Nieuw Rhijngeest en de Kempenaerstraat.
 - D66 Oegstgeest wil een multifunctioneel **evenemententerrein** met veel groen en mogelijkheden voor ontmoeting.
 - We willen het centrumgebied **autoluw** maken en onderzoeken welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Parkeren kan eventueel in een parkeergarage opgelost worden.
 - In het gebied zijn meerdere plekken waar **woningen** toegevoegd kunnen worden. Dit moet bijdragen aan de kwaliteit van het gebied en kan een kostendrager zijn voor de ontwikkeling.
 - D66 vindt het belangrijk dat **bewoners en ondernemers** uit Oegstgeest actief en betrokken worden bij deze plannen.
- Om **lege etalages** in de winkelstraten te voorkomen, gaat D66 in gesprek met de winkeliers om nieuwe winkels of passende andere functies te vinden. Daarnaast wil D66 dat de gemeente tijdelijke ontheffingen voor een passende gebruiksfunctie van een pand kan verlenen.
- D66 wil **openbare toiletten** nabij de winkelcentra, ook voor mensen met een beperking.

5.2 Waardeer onze kennis én ons vakmanschap

D66 zet in op een economie die kansen biedt voor zowel praktisch opgeleide vakmensen als theoretisch opgeleide denkers. In onze economie werken onderzoekers, kinderkhartchirurgen en Leids Instrumentenmakers samen aan het kloppende hart van ons bestaan.

- D66 wil met de marketing van Key Region Leiden volop aandacht voor **denkers, zorgers en makers**. We organiseren een '**Nobel'-prijs voor het vakmanschap** in onze Leidse regio, een prijs om 'makers' te waarderen.
- D66 steunt het regionale initiatief voor een **regionale ontwikkelingsmaatschappij Bedrijventerreinen** om letterlijk ruimte te maken voor kennis en vakmanschap.
- D66 wil dat de gemeente investeert in de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven voor meer stageplekken en technische instroom. Daarom willen wij een **regionaal stagebureau** oprichten dat bemiddelt tussen de stagiair en de opdrachtgever. Stages zijn onmisbaar voor een goede opleiding en voor doorstroming naar bedrijven.
- Het Bio Science Park groeit en daarmee nemen de kansen toe. Wij vinden het belangrijk dat het succes en de kansen voor iedereen in de regio beschikbaar zijn. De omliggende gemeenten moeten betrokken worden bij de bestaande **samenwerkingen** met MBO, HBO en de universiteit.

5.3 Geef ondernemers vertrouwen en creëer ruimte

Ondernemers moeten kunnen ondernemen zonder onnodige bureaucratie. D66 pleit voor een mensgerichte overheid die vergunningverlening versnelt en ondernemers ondersteunt bij verduurzaming en digitalisering.

- D66 wil ondernemers de ruimte geven en ondersteunen bij het organiseren van evenementen en andere activiteiten die de **levendigheid** van het dorp vergroten.
- D66 wil **voldoende capaciteit** voor de ondersteuning van winkeliers en ondernemers. Daarvoor investeren we in de bedrijfscontactfunctionaris van de gemeente en maken we gebruik van het cursusaanbod van het Platform Veilig Ondernemen.
- D66 wil bedrijven en ondernemers ondersteunen bij de **energietransitie** (duurzaamheidsscans, stadsverwarming, realistische milieumaatregelen).
- D66 wil bevorderen dat er meer **energiegemeenschappen** komen die gezamenlijk op één aansluiting elektriciteit afnemen. Hierdoor is aansluiting en uitbreiding mogelijk ondanks de netcongestie. Bedrijven lenen zich makkelijker voor een proef dan woningen.
- D66 gaat voorop in een ambtelijke en bestuurlijke **cultuurverandering**, waardoor we op basis van minder regels in samenspraak met ondernemers en omwonenden kijken wat wel kan.

5.4 Topsectoren en sterk onderwijs zijn samen de toekomstbestendige economische motor

De Leidse regio heeft een sterk profiel als innovatie-ecosysteem met sectoren zoals biosciences en gezondheid, ruimtevaart, AI en kwantumtechnologie. D66 Oegstgeest wil investeren in deze huidige en toekomstbestendige economische motor als fundament voor onze bestaanszekerheid de komende decennia. Voor elke inwoner en ondernemer, zowel hier als in de regio.

- D66 staat voor het voortzetten en versterken van de samenwerking tussen onderwijs, ondernemers, overheid en de drie kennisclusters (Bio Science, Space en Drone) binnen **Key Region Leiden** (voorheen: Economie071) en uitbreiden naar een nieuwe organisatie met meer slagkracht.
- Met de gemeenten uit de Leidse regio investeren we in een gezamenlijke regiomarketing om **investeringen, talent en bedrijven** aan te trekken. Dit is het zogenaamde 'Brainport'-effect.
- D66 vindt een krachtige lobby richting Den Haag en Brussel onmisbaar. Daarom investeren we met de Leidse regio in een **sterke gezamenlijke lobby**.
- De **aanpak van elektriciteitsnet** is een topprioriteit om economische groei mogelijk te maken. D66 wil voldoende ambtelijke capaciteit vrijmaken om proactief in te zetten op het aanwijzen van locaties voor elektriciteitshuisjes en -stations.

5.5 Een gezamenlijke lobby is de sleutel tot goede groei

Om de economische potentie van de Leidse regio volledig te benutten, is nauwe samenwerking tussen gemeente, rijk en Europa nodig. D66 pleit voor een sterke lobby en samenwerking met het Rijk en Europa.

- D66 wil voldoende capaciteit voor een gezamenlijke lobby door de Leidse regio. De Leidse regio moet als **herkenbare eenheid samenwerken** richting de Rijksoverheid en Europa, en op die manier investeringen binnenhalen van de EU, het Rijk en private partijen.
- Door de sterke nadruk op Bioscience ziet D66 de Leidse regio als **ideale vestigingsplaats** voor de ontwikkeling van strategische medicijnen. In de Leidse regio moeten we samenwerken om die bedrijven naar onze regio te halen.

Hoofdstuk 6

Wij laten niemand vallen: een vangnet dat werkt voor iedereen

Niemand laten vallen: een vangnet dat werkt voor iedereen

Je voelt je pas echt thuis als je mee kunt doen in de samenleving en niet belemmerd wordt door geldzorgen. Dat je vrij kunt leven omdat je weet dat er steun is als het nodig is. Steun die toegankelijk en effectief is, maar die ook vertrouwen geeft. Iedereen heeft immers behoefte aan vrijheid en verantwoordelijkheid over zijn eigen keuzes en zijn eigen leven.

Een deel van onze inwoners lukt dat nauwelijks door armoede of schulden. De gevolgen zijn ingrijpend: bestaansonzekerheid tast de gezondheid en eigenwaarde aan. Het leidt tot eenzaamheid en kansenongelijkheid. Kinderen die opgroeien in armoede lopen een grotere kans om later zelf in geldzorgen te raken.

D66 werkt aan een vangnet voor iedereen. Wij strijden voor het doorbreken van een spiraal van armoede die generatie op generatie wordt doorgegeven. We zijn voor een gemeente die inwoners ondersteunt wanneer dat nodig is - toegankelijk, effectief en zonder onnodige bureaucratie. We zetten extra in op eenvoudige hulp bij geldproblemen, investeren in preventie en maken het inwoners makkelijker om weer grip te krijgen op hun situatie. Dat doen we in nauwe samenwerking met de omliggende gemeenten. Omdat inwoners door de regio bewegen en medemenselijkheid niet stopt bij de gemeentegrens.

Doelstellingen

- Wij helpen maximaal bij het voorkomen van schulden.
- Zorg voor brede ondersteuning en eenvoudige regelgeving.
- D66 regelt werkende manieren om mensen structureel uit de armoede te helpen.

6.1 Wij helpen maximaal bij het voorkomen van schulden

Het verliezen van je baan. Geen geld meer hebben voor de rekeningen of voor eten. Het is een nachtmerrie voor iedereen. D66 zet in op ruime voorlichting en vroegtijdige begeleiding bij het voorkomen van problematische schulden. Voorkomen is altijd beter dan genezen.

- Preventie begint ermee dat iedereen in staat is zelf verantwoorde keuzes te maken. Niet iedereen heeft dat van huis uit meegekregen of lukt dat zonder hulp. Mensen die het meeste hulp nodig hebben, krijgen deze vaak niet omdat zij niet bekend zijn met de mogelijkheden of uit schaamte. D66 zet in op het **vergroten van het bereik** via de informele netwerken zoals de kerken en met behulp van de sociaal makelaar.
- Er worden **ervaringsdeskundigen** ingezet in de preventie, signalering van en begeleiding bij armoede en schuldhulpverlening.
- In het geval van financiële problemen moet er ook aandacht zijn voor problemen op andere leefgebieden, zoals **huisvesting, mensen ontmoeten en gezondheid**. Er moet meer aandacht komen voor de samenwerking tussen de schuldhulpverlening en het Sociaal Team.
- De beste manier om schulden te voorkomen is een stabiel inkomen uit werk. Naast inkomen biedt werk zingeving, sociale betrokkenheid en menselijk contact. D66 wil dat de gemeente doorgaat met het **begeleiden** van zoveel mogelijk mensen naar passend werk of dagbesteding. Ook het volgen van een opleiding kan een manier zijn om mee te doen in de samenleving.

6.2 Zorg voor brede ondersteuning en eenvoudige regelgeving

Geldproblemen geven stress. Meer dan normaal is het nodig dat we mensen begeleiden en de ingewikkelde wereld van de ambtenarij en schuldhulpverlening simpel houden.

- D66 streeft ernaar dat in de Leidse regio inwoners met **dezelfde menselijke maat** op basis van dezelfde regels voor uitkeringen en armoede worden behandeld. Als iemand verhuist binnen de regio, gaat de nieuwe gemeente op de oude voet verder. Verschillen enkel op basis van gemeentegrenzen zijn onwenselijk en moeilijk uit te leggen.
- D66 wil **ongelijke behandeling om gelijke kansen** te realiseren. Bewoners die net een steuntje meer nodig hebben worden op maat geholpen.
- De **regeling SMI** (Sociaal Medische Indicatie) is in principe toegankelijk voor iedereen. D66 wil in Oegstgeest **niet langer gezinnen hiervan uitsluiten** door een bepaald drempelbedrag te hanteren op basis van een bijstandsnorm. Hierdoor vallen nu kinderen en gezinnen buiten de boot.
- D66 wil dat mensen die een bijstandsuitkering aanvragen eerst een persoonlijk gesprek hebben met de gemeente. Daarna moeten inwoners ook **via een app** met de sociale dienst kunnen communiceren en wijzigingen kunnen doorgeven.

- Gemeentelijke belastingen moeten eenvoudiger **per maand** kunnen worden betaald in plaats van in termijnen.
- De **garantieknoop** zorgt dat iemand die na een uitkering is gaan werken en zijn/haar baan verliest, weer snel en eenvoudig bijstand kan krijgen. Dit is belangrijk om mensen het zelfvertrouwen te geven weer aan het werk te gaan. D66 wil hiermee een proef starten.
- Wij vervangen alle verschillende armoederegelingen door één **Meedoen Budget**. Mensen krijgen op deze manier meer overzicht over hun inkomen en kunnen hun eigen keuzes maken. De gemeente kan hier maatwerk leveren, zonder dat het betuttelend wordt. Onderdeel van het meedoenfonds is een kindpakket, dat enkel beschikbaar is voor zaken ten gunste van het kind, zoals sport, spel of andere activiteiten.
- Handhaving gaat altijd met een **menselijke maat**. Iedereen mag fouten maken en krijgt dan een tweede kans. Bij misbruik of fraude wordt er meteen doorgepakt.

6.3 D66 regelt werkende manieren om Oegstgeestenaren structureel uit de armoede te helpen

Inwoners met een laag inkomen of hoge schulden moeten gewoon mee kunnen doen in Oegstgeest, op hun eigen manier, met hulp van een gemeente die faciliteert en zo min mogelijk drempels opwerpt. D66 zet in op gelijke kansen voor iedere inwoner. Het gemeentelijk vangnet moet erop gericht zijn iedereen zoveel mogelijk in staat te stellen die kansen te pakken. D66 wil daarvoor gebruik maken van bewezen effectieve methodes en ruimte laten voor innovatie.

- D66 wil dat de gemeente gaat werken met saneringskredieten bij problematische schulden. De gemeente neemt de schuld op zich en de inwoner krijgt met zijn gezin **een nieuwe start**.
- Er bestaat helaas zoiets als een “armoedeval”: het feit dat als je net te veel verdient je buiten alle regelingen valt. Die overgang zou **meer geleidelijk** moeten worden gemaakt. Bij het opstellen van regelingen dient er rekening gehouden te worden met dit fenomeen. Daarom verhogen we het bereik van ondersteuningsregelingen naar mensen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.
- Bij de uitvoering van sociale regelingen is er **speciale aandacht voor kinderen en gezinnen**. We moeten alles op alles zetten zodat ‘gelijke kansen voor iedereen’ ook geldt voor mensen met een lager inkomen.
- De individuele begeleiding van **langdurig werklozen** naar een nieuwe baan werpt zijn vruchten af. Omdat werk voor iedereen belangrijk is om mee te doen in de samenleving gaat D66 hiermee door.

Hoofdstuk 7

Onderwijs, Kunst en Cultuur maken mensen

Onderwijs, Kunst en Cultuur maken mensen

Of je nu opgroeit, studeert of werkt, de basis moet goed zijn en de omgeving moet inspireren. Dat betekent: kansen om je talenten te ontdekken, mogelijkheden om jezelf voortdurend te ontwikkelen en een leefomgeving die je doet dromen over nieuwe wegen. Onderwijs, kunst en cultuur dagen uit en geven iedereen de kans om het maximale uit zichzelf te halen. Ze dragen de belofte van de grote gelijkmaker in zich: dat je kansen niet afhangen van waar je wieg stond.

Maar die belofte wordt nu nog lang niet altijd waargemaakt. Niet iedereen gaat naar school of komt in aanraking met boeken, muziek, dans en spel. Jongeren onder de 18 hebben niet altijd een plek waar ze met elkaar leuke dingen kunnen doen. Een strak keurslijf maakt het moeilijk om jezelf te zijn en mee te gaan in een ingewikkelde samenleving. Verouderde schoolgebouwen hebben geen ruimte voor zorg en versteende schoolpleinen zijn te warm of dagen niet uit om te stoeien en te spelen. De culturele sector en de nachthoreca staan onder druk en zijn daardoor niet voor iedereen bereikbaar.

D66 doorbreekt dit: Onderwijs en cultuur zien wij niet als een ladder, maar als een waaier van mogelijkheden. D66 zorgt dus voor goede samenwerking tussen scholen en instellingen. Samen komen we tot vernieuwing en dat is nodig om de uitdagingen zoals klimaat en vergrijzing aan te kunnen. Het dorp is ons klaslokaal waar we met elkaar ontdekken en oplossingen bedenken.

Wij subsidiëren het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur zodat ieder kind maximale kansen krijgt voor inspiratie en ontwikkeling. Wij werken aan groene schoolpleinen en schoolgebouwen die klaar zijn voor een rijke schooldag. Wij maken ruimte voor makers en levendigheid. We versoepelen regels voor evenementen die plezier geven en verbinden door openingstijden te verruimen, het geluidslimiet te verhogen en cultureel ondernemerschap te benutten. Voor onze vrijwilligers en mantelzorgers spreken we grote waardering uit.

Doelstellingen

- Meer gelijkheid in het onderwijs door een Rijke Schooldag.
- De veilige, gezonde en toegankelijke school als basis voor elk kind en jongere.
- Pak laaggeletterdheid aan en verklein zo de ongelijkheid in de samenleving.
- Zorg voor de jeugd!
- Zet in op een leven lang leren zodat talent niet verloren gaat.
- Bevorder praktisch en praktijkgericht onderwijs en ondernemerschap in het onderwijs.
- Behoud het culturele aanbod in Oegstgeest en investeer in evenementen.
- Kunst en cultuur toegankelijk voor iedereen.

7.1 Meer gelijkheid in het onderwijs door Rijke Schooldag

D66 vindt het belangrijk dat een schooldag uit meer bestaat dan lezen, schrijven en rekenen. Een rijke schooldag biedt elke leerling een springplank voor ontwikkeling en daarmee helpen we de ongelijkheid te verkleinen. Wij gaan uit van de behoefte van het kind, zodat die op het eigen niveau uitgedaagd wordt.

- D66 ondersteunt het geven van **sportles, muziekles en/of theaterles** op scholen. Bij het bouwen van nieuwe scholen of het plannen van verbouwingen, maken we hiervoor ruimte vrij.
- D66 wil dat voor ieder kind een **gratis maaltijd en huiswerkbegeleiding** beschikbaar is op basisscholen en in het voortgezet onderwijs.
- D66 wil dat **conciërges** op middelbare scholen behouden blijven en/of terugkeren.
- Al enkele keren heeft D66 in Oegstgeest de prijs voor **Conciërge van het jaar** uitgereikt, omdat we hun werk waarderen. Docenten en leerlingen kunnen hun eigen conciërge nomineren. D66 gaat hier mee door!
- Met de **Gezonde School** wordt er door de GGD en de scholen blijvend en effectief aan de fysieke, geestelijke en sociale gezondheid van kinderen gewerkt. D66 wil deze aanpak op alle scholen in Oegstgeest gebruiken.

7.2 De veilige, gezonde en toegankelijke school als basis voor elk kind en jongere

D66 blijft zich inzetten voor de vernieuwing, renovatie en verduurzaming van schoolgebouwen. Een goed schoolgebouw draagt bij aan de onderwijskwaliteit en is de basis om inclusief onderwijs te realiseren. Daarbij verliezen we niet uit het oog dat een school ook veilig en toegankelijk moet zijn. Iedereen moet mee kunnen doen.

- D66 investeert de komende jaren in vernieuwing, renovatie en verduurzaming van een groot aantal scholen in het dorp volgens het vastgesteld integraal huisvestingsplan (IHP). In totaal **acht gebouwen** worden tot 2031 gerenoveerd en gebouwd, onder andere Leo Kannerschool, de Gevers-Deutz Terweeschool en het Teylingen College.
- Wij brengen kinderopvang, gespecialiseerd onderwijs en zorg **samen onder één dak** en voorkomen zo versnippering en onnodig reizen. Dit vraagt om aandacht voor huisvesting.
- In nieuwe gebouwen zorgen we voor **frisse lucht en ruimte voor beweging**. D66 wil dat de schoolgebouwen energieplus worden.

- Elke school heeft een **groen schoolplein** met veel schaduw nodig. Dit voorkomt hittestress en het overlopen van regenwater. Groene pleinen zijn fijnere plekken om te spelen en dragen bij aan ontspanning en bescherming tegen zon of regen.
- Wij geven schoolgebouwen een **multifunctionele rol** door openstelling aan buurthuis, verenigingen, 'kindcentrum' en/of voorzieningen in de wijk.
- Scholen zijn met de fiets en lopend te bereiken **via veilige fiets- en looproutes**. De maximumsnelheid in de bebouwde kom wordt verlaagd naar 30 kilometer per uur. Bij scholen worden de schoolzones uitgebreid en daarin geldt een snelheid van 15 km/u.
- Er moeten **voldoende plekken** zijn om als kind en als ouder je (bak)fiets op een goede manier te stallen. Dus zonder dat de fiets beschadigd raakt, gestolen wordt of een lekke band oploopt. D66 wil inventariseren bij elke school welke maatregelen hiervoor nodig zijn.
- Scholen zijn ook **toegankelijk voor kinderen met een beperking** en/of chronische ziekte. Iedereen moet kunnen meedoen. Wij willen een makkelijk en snel inzetbaar budget met een vliegende brigade voor kleine praktische aanpassingen. Zij kunnen binnen een week een stoepje handiger maken, tegels recht leggen, of een helling aanleggen.

7.3 Pak laaggeletterdheid aan en verklein zo de ongelijkheid in de samenleving

Het aantal laaggeletterden neemt toe en zorgt voor meer ongelijkheid in de samenleving. D66 wil extra inzet op de aanpak van laaggeletterdheid.

- D66 wil dat op basis- en middelbare scholen meer aandacht wordt besteed aan **lezen en schrijven**. Iedereen moet bij het verlaten van school Nederlands kunnen lezen, spreken en schrijven.
- De gemeente moet aan de slag met een **Taalakkoord**. D66 denkt dat laaggeletterdheid onder de beroepsbevolking teruggedrongen kan worden als bibliotheken, taalhuizen, sociale diensten en werkgevers goed samenwerken.
- Wij willen de schoolbibliotheek openstellen voor **taalcoaches**, zodat zij taalachterstanden sneller kunnen aanpakken.

7.4 Zorg voor de jeugd!

Opgroeien en opvoeden is in deze tijd soms een uitdaging. De primaire verantwoordelijkheid voor de opvoeding van de kinderen ligt bij de ouders. D66 wil voorkomen dat kleine vragen en zorgen leiden tot grote problemen. Ook wil D66 medicalisering van gewone opvoed- en opgroevragen voorkomen. Daarom is het belangrijk dat ouders ondersteund worden en er een goede samenwerking is tussen ouders, scholen, jeugd(gezondheids)zorg, huisartsen en de gemeente. Het doel is dat kinderen en jongeren zo goed mogelijk mee kunnen blijven doen op school en in de samenleving.

- D66 wil dat er met scholen gesproken wordt over het **beperken van toegang** van ouders tot het leerlingvolgsysteem (Magister).
- Jeugdigen binnen Oegstgeest ervaren **veel stress door school of andere verplichtingen**. Opvallend is dat meisjes veel meer last hebben van stress dan jongens. Stress heeft in zekere mate ook een verband met pestgedrag op school. We willen dat de gemeente in gesprek gaat met de scholen in Oegstgeest om afspraken te maken hoe het pedagogische klimaat op scholen kan worden verbeterd en pesten kan worden tegengegaan.
- Bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) kan men laagdrempelig terecht voor vragen over het **opvoeden en opgroeien** van kinderen in alle leeftijden. Ook is het CJG beschikbaar voor opvoedvragen die ontstaan door relatieproblemen/echtscheidingen van ouders. D66 wil in een campagne ouders wijzen op de hulpmogelijkheden van het CJG.
- We willen **collectieve financiering** van zorg in onderwijstijd in plaats van hulp per individuele leerling. Tegelijk moet er budget beschikbaar zijn voor individuele leerlingen die wel zwaardere zorg of ondersteuning nodig hebben.
- Een groeiend aantal nieuwkomerskinderen vraagt om professionele begeleiding en goed onderwijs. We willen dat de gemeente samen met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden werkt aan structurele afspraken voor **nieuwkomersonderwijs**.
- Het CJG en het jeugdteam blijven werken aan het versterken van de **eigen kracht** van ouders en hun netwerk, zodat zij zelf meer kunnen betekenen voor hun kinderen. Daarbij organiseren het CJG en het jeugdteam ook meer mogelijkheden voor ontmoetingen tussen ouders. Hierdoor ervaren ouders meer steun bij het opvoeden.
- Als jongeren en gezinnen voor hun problemen niet geholpen kunnen worden met laagdrempelige hulp in de buurt of op school, kan het jeugdteam zelf **basishulp** verlenen. Als het nodig is, zet het jeugdteam tijdige en passende specialistische jeugdhulp in.
- D66 vindt het belangrijk dat de gemeente **betere samenwerking** tussen scholen, het Jeugdteam, de huisarts en andere hulpverleners stimuleert en zorgt voor een regisseur.

- Op hun **18e verjaardag** komen jongeren in een ander zorgregime terecht. D66 wil dat zij tot hun 23ste jeugdzorg kunnen blijven ontvangen indien nodig. De gemeente heeft speciale aandacht voor de overgang van regime en de impact op jongeren.
- D66 wil dat de gemeente drempels wegneemt om zorgen te uiten. Bijvoorbeeld door na schooltijd jeugd(gezondheids)zorgconsulenten **spreekuur** te laten houden op de school zelf.
- D66 zet in de hele regio in op de **kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg**. We kijken daarbij niet alleen naar de instroom, maar ook naar de uitstroom: niet langer behandelen dan nodig en effectief is. We willen verder meer preventie en meer en betere samenwerking tussen partners in het sociale domein bij de ondersteuning aan inwoners. De stem van de kinderen en ouders speelt daarin een belangrijke rol.

7.5 Zet in op een leven lang leren zodat talent niet verloren gaat

D66 is ervan overtuigd dat wie goed onderwijs kan volgen, meer kansen krijgt. Door een leven lang te leren bouw je je talenten uit en vergroot je je kansen op de arbeidsmarkt. Dat draagt bij aan (jouw) brede welvaart en dat van de Leidse regio.

- D66 is **trots** op de scholen, het MBO, HBO en de Universiteit in de Leidse regio. We willen door met bestaande samenwerkingen tussen de gemeente met bedrijven, MBO, HBO en de universiteit in Key Region Leiden en het Leiden Bio Science Park.
- D66 wil scholieren en studenten **actief betrekken** bij de innovatie en bedrijvigheid in onze kennisregio, door het stimuleren van open dagen, stages en samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen.
- De handhaving van het **leerrecht** moet niet pas beginnen als de problemen al heel groot zijn, maar juist als problemen nog voorkomen kunnen worden.

7.6 Bevorder praktijkonderwijs en ondernemerschap in het onderwijs

De Leidse regio heeft een uitstekende reputatie op het gebied van kennis, innovatie en vakmanschap. Er is een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor start-ups, kennisintensieve bedrijven en organisaties. D66 wil deze kracht verder versterken, samen met de onderwijspartners, het bedrijfsleven en publieke organisaties. We willen versterking van het praktijkgericht onderwijs en ondernemerschap binnen het onderwijs in de Leidse regio.

- D66 roept scholen op in de **'Week van het Ondernemen'** ondernemers uit te nodigen om hun verhaal te vertellen aan basis- en middelbare scholieren. Deze mensen zijn inspiratie voor succesvol ondernemerschap.

- De MBO en HO-instellingen betrekken de gemeente en de arbeidsmarkt bij het onderwijs. De gemeente versterkt deze samenwerking door zelf nadrukkelijk **praktijkleerplek** te zijn en ook **MBO-traineeships** aan te bieden.
- In de praktijk zijn vaardigheden waardevoller dan een opleidingsniveau. De gemeente wordt **voorloper** in het uitdragen daarvan, door bij de werving van stagiairs en medewerkers vooral te focussen op vaardigheden en kwaliteiten.
- D66 wil dat de gemeenteraad **jaarlijks** met de scholen in het basis- en voortgezet onderwijs om tafel gaat om inzicht te krijgen in wat er goed gaat, wat er nodig is en wat er beter kan.

7.7 Behoud het culturele aanbod in Oegstgeest en de regio én investeer in evenementen

De Leidse regio kent een groot en gevarieerd cultureel aanbod. Cultuur geeft ontspanning en plezier, stof tot nadenken, kansen voor ontwikkeling en verbinding tussen mensen. Daarom werken we met de sector hard aan het bekender en toegankelijker maken van onze mooie musea, podia, bibliotheken en dansclubs. Dat vraagt van de gemeente een meerjarige en betrouwbare financiering.

- D66 wil dat er een **volwaardige bibliotheek** in Oegstgeest blijft. Wij willen dat uitbreiden tot cultureel centrum voor leren en ontmoeten. Hier horen ook ruimtes voor jongeren en kleinschalige horeca bij. Hiermee gaan we samen met bewoners en ondernemers aan de slag in de centrumvisie Lange Voort.
- Het **dorpscentrum** is een goede locatie voor het vertonen van films, voorstellingen of muziekoptredens en het geven van theater- of danslessen.
- Oegstgeest moet ook over 10 jaar nog steeds een **vitaal dorp** zijn. Dat vraagt om goede samenwerking van burgers, bedrijven en de gemeente. We gaan met alle ondernemers in Oegstgeest in gesprek over de toekomst van Dorpsmarketing om Oegstgeest zo goed mogelijk te promoten. Een Dorpsfonds is hiervoor een optie als er voldoende draagvlak is of we samen naar een alternatief.
- Er moeten meer mogelijkheden in het evenementenbeleid komen voor maatwerk **evenementen**. Dit kan alleen op basis van duidelijke voorwaarden en als er rekening wordt gehouden met de omwonenden. We evalueren het dorpsfeest.
- D66 wil dat **jongeren** binnen en in de buitenlucht voldoende plekken in de gemeente hebben waar zij samen kunnen komen zonder te worden weggejaagd.

- De viering van **3 oktober is en blijft een regionaal feest**. D66 ziet ook het belang van de gebeurtenissen die in Oegstgeest hebben plaatsgevonden tijdens het Ontzet te belichten, zoals door de musical op de GDT. Voor kinderen in de regio is het Leidens Ontzet al een regionaal evenement. D66 pleit ervoor dit evenement breder, van jong tot oud, in de hele regio te vieren.

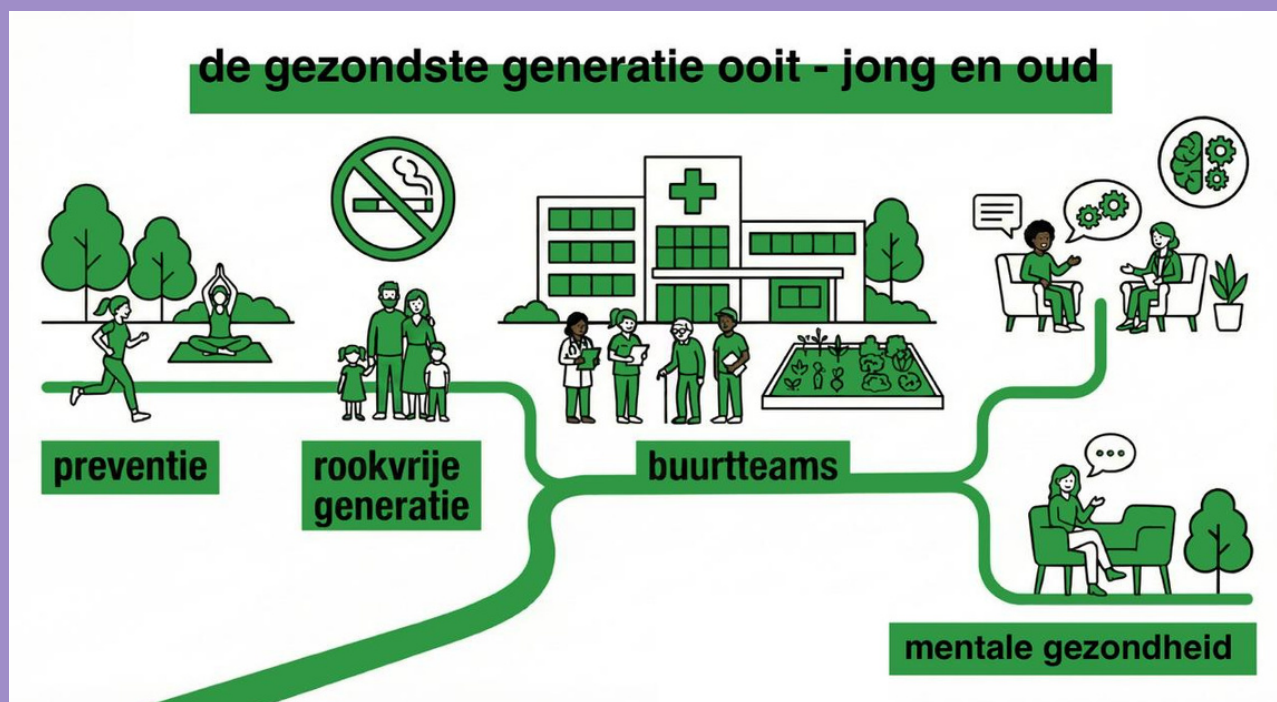
7.8 Kunst en cultuur toegankelijk voor iedereen

We vinden dat iedereen mee moet kunnen doen in de maatschappij, dus ook op het gebied van kunst en cultuur. We zetten in op betere financiële toegankelijkheid van het cursusaanbod en stimuleren instellingen die een divers en inclusief jaarprogramma bieden.

- Cultuureducatie moet onderdeel zijn van het basis- en voortgezet onderwijs. D66 stimuleert inclusieve activiteiten waarbij **jongeren zelf kunnen meedoen**.
- De gemeente moet **scholen** ondersteunen bij het aanbieden van kunst en cultuur aan hun leerlingen. Scholen zullen informatie verstrekken over subsidieregelingen van de gemeente.
- D66 is voor **invoering van een jongerenraad**. Wij willen dat aan deze raad elke paar jaar gevraagd wordt welke (culturele) activiteiten zij graag zien voor jongeren. Er wordt vooraf bekendgemaakt hoeveel geld er beschikbaar is, zodat plannen ook uitgevoerd kunnen worden.
- Inwoners moeten de mogelijkheid krijgen om zelf **gemeentelijke monumenten** te nomineren, zodat cultuurhistorisch waardevolle plekken behouden blijven.

Hoofdstuk 8

Werken aan de gezondste generatie ooit

Werken aan de gezondste generatie ooit

Een gezonde samenleving begint bij gezonde mensen. Iedereen wil zich graag fit en vitaal voelen, zonder stress en met genoeg energie voor elke dag. En als je zorg nodig hebt, wil je die snel en dichtbij, zonder moeilijke regels of lange wachtlijsten. Zorg hoort op de juiste plek te zijn, met mensen die je kennen en begrijpen, zoals de huisarts. Zo voel je je gesteund, in elke fase van je leven.

Maar dit is lang niet altijd het geval. Ons zorgstelsel staat onder druk. Het tekort aan zorgprofessionals groeit, terwijl er meer vraag is door vergrijzing en het stijgende aantal mensen met chronische aandoeningen. Ook kinderen en jongeren lopen steeds meer vast door een overbelaste jeugdzorg. Tegelijkertijd maken ongezonde voeding, te weinig beweging en toenemende psychische klachten het moeilijker om gezond te blijven. Dat moet anders. We geloven in positieve gezondheid als leidraad.

D66 zet in op de gezondste generatie ooit. Een gezonde samenleving begint met voorkomen dat mensen ziek worden. Daarom investeren we in preventie. Sport en beweging worden toegankelijk voor iedereen — ongeacht leeftijd, inkomen, beperking of achtergrond. Sterke verenigingen spelen hierin een sleutelrol: het zijn plekken waar mensen samenkomen, werken aan hun gezondheid en bouwen aan sociale verbinding. We zetten in op zorg die past bij wat mensen nodig hebben: toegankelijk, dichtbij, persoonlijk en klaar voor de toekomst. Wij benutten alle Leidse kennis over gezondheid vanuit het Leiden Bio Science Park voor onze inwoners.

Doelstellingen

- Iedereen moet kunnen bewegen en sporten.
- Sterke sportverenigingen staan aan de basis van succes.
- Breedtesport vergt brede steun!
- Een leven lang gezond.
- Zorg is altijd in de buurt.
- Wij zorgen voor onze mantelzorgers!

8.1 Iedereen moet kunnen bewegen en sporten

Oegstgeest kent veel mogelijkheden om te bewegen en te sporten. We zijn de sportiefste gemeente van Zuid-Holland en daar zijn we trots op! Bewegen is goed voor de gezondheid, het geeft ontspanning en plezier, kansen voor ontwikkeling en het zorgt voor verbinding tussen mensen. Goede en toegankelijke sportvoorzieningen vragen om slimme investeringen en samenwerking in de Leidse regio. Sporten stopt immers niet bij de gemeentegrens.

- Iedereen heeft meer ruimte nodig, maar die **ruimte is schaars**. D66 wil dat de bestaande sportaccommodaties, sporthallen en -velden blijven bestaan en deze waar mogelijk uitbreiden. Dit geldt met name voor de binnensportruimte. De binnensport loopt letterlijk tegen de muren aan: er is structureel tekort aan zaalruimte.
- D66 wil dat de gemeenten in de Leidse regio **hun aanbod op elkaar afstemmen**. Hierdoor is er meer mogelijk. Op termijn wil D66 een regionaal sportfonds oprichten om op die manier gezamenlijke sportaccommodaties te financieren.
- Bij het plannen van nieuwe accommodaties en renovaties wil D66 kijken naar de **behoefte en spreiding** over de regio.
- Bij het gebruik en de verdeling van sportaccommodaties kunnen verenigingen veel meer **samenwerken**. De gemeente moet overleg en afstemming tussen verenigingen stimuleren. Zo gebruiken we de voorzieningen optimaal en heeft iedereen een eerlijke kans.
- D66 wil dat kinderen al vroeg met sport in aanraking komen. Sport moet onderdeel zijn van het basis- en voortgezet onderwijs. D66 stimuleert inclusieve activiteiten waarbij **jongeren zelf verschillende sporten kunnen oefenen**.
- D66 blijft het **Jeugdfonds Sport en Cultuur** ondersteunen, zodat de contributie, materialen en toegang ook betaald worden voor kinderen uit gezinnen die het minder breed hebben. We zorgen voor grotere bekendheid van dit fonds zodat meer kinderen en gezinnen hier gebruik van gaan maken.
- D66 wil een **vangnet voor sporters die 18** worden en uit het Jeugdfonds vallen en asielzoekers die lid willen worden van een vereniging.
- D66 ondersteunt het initiatief '**Veilig sporten**' dat zich inzet voor het creëren van een inclusieve, positieve en veilige sportcultuur in de Leidse regio, met bijzondere aandacht voor minderjarigen en kwetsbare groepen.
- Individueel sporten is belangrijk en heeft ook goede voorzieningen nodig. D66 wil daarom dat de gemeente zorgt voor **goede hardlooptroutes** en **meer watertappunten**. Wij willen dat er een **bootcamp plek met trainingsapparatuur** in de open lucht wordt gemaakt.

- **Een nieuw zwembad voor Oegstgeest:** D66 wil een nieuw zwembad in Oegstgeest op de huidige locatie. Zwemlessen, banenzwemmen en de zwem- en waterpolovereniging moeten in ons dorp een plek blijven houden. Hiermee zorgen we ervoor dat er genoeg zwemwater in onze regio beschikbaar blijft. We zoeken naar slimme combinatie met commerciële functies en woningbouw om de kosten deels op te vangen en maken financiële ruimte voor het restant. Het is belangrijk dat we snel aan de slag gaan, want het huidige gebouw gaat niet langer mee.

8.2 Sterke verenigingen staan aan de basis van succes

Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in ons dorp. Het is de plek waar je mensen ontmoet, waar je steun vindt en waar je samen prachtige resultaten haalt. En het is er natuurlijk ook heel gezellig. Als de sportverenigingen fit zijn, dan zijn hun leden dat ook! D66 werkt daar hard voor.

- D66 wil dat de kosten die de gemeente rekent aan de sportverenigingen **maximaal** met de inflatie meestijgen. Als we de kosten voor de verenigingen laag houden, kan de contributie ook laag blijven.
- De gemeente moet wat D66 betreft verenigingen financieel helpen bij het **verduurzamen** van hun accommodaties. Als er minder energie verspilt wordt, gaan de kosten omlaag.
- D66 wil een **speeltuinvereniging** met een speeltuin in ons dorp, bijvoorbeeld in de Kamphuizerpolder. Met subsidie en ruimte zorgt de gemeente voor een vliegende start.

8.3 Breedtesport vergt brede steun!

Sport inspireert. Het laat zien dat je met doorzettingsvermogen, samenwerking en gezonde discipline fantastische doelen kunt halen. D66 is trots op de sporters in de Leidse regio, zoals onze hockeyer, skiester, wielrenner, volleyballer en althekielers. Hun optimisme leidt ons naar een gezondere toekomst. D66 wil sporters goed ondersteunen en waarderen.

- D66 wil dat de gemeente actief samen optrekt met sportverenigingen en de Oegstgeester Sport Federatie (OSF) in de realisatie van het **sportakkoord** en om te ondersteunen bij maatschappelijke initiatieven vanuit de verenigingen.
- D66 wil de OSF ondersteunen bij het organiseren van jaarlijkse sportprijzen en een regionaal **sportgala**. We willen meer mensen en clubs in het zonnetje zetten en aandacht voor mooie initiatieven in de regio.
- Net als bij de accommodaties voor de breedtesport wil D66 dat topsport(accommodaties) over **de hele regio** verdeeld, ondersteund en georganiseerd worden. Met elkaar bereiken we meer.

- **Kansen pakken op de Voscuyl:** Met de verenigingen op de Voscuyl wil D66 werken aan de toekomst op het sportpark. Daarbij kijken we naar de mogelijkheden voor verenigingen om zich verder te ontwikkelen en eventueel uit te breiden als daar behoefte aan is. Het toevoegen van padel aan de breedtesport mogelijkheden in Oegstgeest is daar een voorbeeld van. Ook zorgen we dat velden en andere sportvoorzieningen breed gebruikt kunnen worden zoals bijvoorbeeld door scholen of de kinderopvang. We ondersteunen initiatieven van de sportverenigingen die bijdragen aan meer beweging of meer ontmoeting in het dorp.

8.4 Een leven lang gezond

Een goede gezondheid is niet vanzelfsprekend. Daar moet je hard voor werken. De gemeente kan daarbij helpen met een slimme inrichting van ons dorp, goed beleid en financiële ondersteuning.

- D66 wil dat een **betere gezondheid de kern van het gemeentelijk beleid is**.
- We investeren in een **openbare speel-, beweeg- en ontmoetingsruimte** die passend is bij al onze inwoners; van jong tot oud, met én zonder beperking. De spreiding van de speel- en beweegplekken wordt verbeterd en we gaan meer sport- en ontmoetingsplekken inrichten voor onze jongeren. Bij de (her)inrichting van plekken wordt actief rekening gehouden met klimaat en milieu.
- De komende jaren wordt het in 2025 vastgestelde speel- en beweegbeleid uitgevoerd en worden elk jaar een aantal speeltuinen opgeknapt in goed overleg met de omwonenden en de **kinderen uit de buurt**.

8.5 Zorg is altijd in de buurt

Dat zorg dichtbij huis is, is een essentiële voorwaarde voor fijn wonen én goede zorg. Daarom organiseert D66 zorg dichtbij en maken wij daarvoor ruimte in alle wijken.

- Wij pleiten voor **zorg dichtbij** door middel van laagdrempelige voorzieningen waar inwoners binnen kunnen lopen voor coaching, informatie en een luisterend oor. Indien gewenst zorgen buurtteams voor ondersteuning en hulp bij zorg- en welzijnsvragen. D66 staat voor een wijkgerichte aanpak: de ontwikkeling en uitvoering van plannen die aansluiten op lokale behoeften.
- D66 ondersteunt het initiatief van de **Lief en Leedstraten**. Wij willen onderzoeken of er ook behoefte is aan Voorzorgcirkels, een groep van 8 tot 12 buurtgenoten met elkaar die vooraf afspreken dat ze op elkaar kunnen terugvallen in tijden van nood. Laagdrempelig en dichtbij. Via het sociale team Oegstgeest stimuleert de gemeente het opstarten en vormen ervan.
- D66 waardeert alle **vrijwilligers** enorm en het belangrijke werk dat ze doen. Wij willen het gebruik van de website www.dorpskracht.nl vergroten. Op deze website worden vraag en aanbod van vrijwilligerswerk gepresenteerd.

- In een inclusieve gemeente is er ook ruimte voor ouderen met (beginnende) dementie. Wij willen dat Oegstgeest ernaar streeft om een dementievriendelijke gemeente te worden. Zet daarvoor in op **goede zorg en ondersteuning aan dementerenden** en hun mantelzorgers, wees alert op signalen uit de directe omgeving van deze groep en faciliteer gerichte steun aan dementerenden.
- Om **eenzaamheid te voorkomen**, zijn er buurthuizen, bibliotheken, ontmoetingsplekken en gemeenschappelijke activiteiten nodig. Oegstgeest werkt al een paar jaar met een **sociaal makelaar, een vrijwilligersmakelaar en een mantelzorgmakelaar**. Zij vervullen belangrijke functies voor inwoners en organisaties. D66 is voor behoud van deze belangrijke functies
- in het dorp.
- D66 is blij met alle **ideeën en initiatieven vanuit inwoners en ondernemers**. Wij zetten ons in voor betere ondersteuning vanuit de gemeente voor deze initiatieven, zodat meer ideeën een succes worden.
- Het Burgerplatform **Doe Mee Oegstgeest** wordt steeds meer gebruikt maar D66 vindt dat dit nog meer onder de aandacht gebracht moet worden.

8.6 Wij zorgen voor onze mantelzorgers!

Zorg krijgen is fijn, maar niet altijd makkelijk. Hoe lief en vriendelijk die wijkverpleegkundigen, thuiszorgers en huisartsen ook zijn, er komen vreemden in je huis en aan je lichaam. Mantelzorg kan dan zo fijn zijn. Deze belangrijke en zware taak, verdient onze volle steun!

- D66 wil dat de gemeente een **netwerk voor mantelzorgers** opricht, zodat ze af en toe even stoom kunnen afblazen en steun kunnen vinden.
- De gemeente moet mantelzorgers wijzen op de mogelijkheid via de WMO **tijdelijke vervanging of aanvulling** te regelen, zodat de mantelzorger zelf rust kan nemen.
- Mantelzorgers zijn onmisbaar. D66 pleit voor de invoering van een **waarderingsspel voor mantelzorgers**. Met dit kleine gebaar laten de gemeente en de verzorgde weten dat we hen zien en waarderen.
- In de uitvoering van de WMO wil D66 aandacht voor zelfregie. Mensen moeten zo lang mogelijk **zelf beslissingen kunnen nemen** over hun eigen leven, de vorm van ondersteuning en door wie ze ondersteund worden.
- Zorgprofessionals **werken samen** met mantelzorgers en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de mogelijkheden van de mantelzorger en de wensen van de verzorgde. De gemeente contracteert zorgorganisaties die op deze manier werken.

Hoofdstuk 9

De democratie, dat zijn wij

De democratie, dat zijn wij

De democratie, dat zijn wij. De gemeente is immers van en voor ons allemaal. Daarom mogen inwoners verwachten dat de gemeente ze serieus neemt. Inwoners weten vaak zelf goed wat er nodig is in het dorp, hun wijk of buurt. Betrokken inwoners verwachten diezelfde betrokkenheid van de gemeente. D66 wil een gemeente die begrijpelijke taal spreekt, die luistert, die zorgt dat ook jouw belang wordt gezien, eerlijk is over de keuzes die ze maakt, maar ook knopen doorhakt nadat alle belangen goed in beeld zijn gekomen. D66 werkt al jaren aan verbeteringen op dit terrein: wij willen dat de gemeente hier volop mee doorgaat. Verder willen we dat de dienstverlening door de gemeente de mens centraal stelt. Geen van het kastje naar de muur, maar snel, duidelijk en begrijpelijk worden geholpen. Meedenken en servicegerichtheid staan voorop in alles wat de gemeente doet. Wij willen een overheid die inwoners als mens ziet en de menselijke maat terugbrengt, of het nu gaat om e-mails beantwoorden, vergunningen verlenen, uitkeringen of jeugdzorg verzorgen: de inwoner of ondernemer moet centraal staan.

D66 wil ook dat inwoners gebruikmaken van hun stemrecht. Ieders stem telt, en die moet worden gehoord. Maar democratie is meer dan de wil van de meerderheid. Wij vinden het ook belangrijk dat de rechtsstaat wordt beschermd. Dat betekent dat de verantwoordelijkheid die we aan onze bestuurders via verkiezingen toevertrouwen integer wordt uitgeoefend en gecontroleerd wordt. Niet alleen via verkiezingen, maar ook door openbaarheid, vrije lokale pers en een kritische gemeenteraad waaraan verantwoording wordt afgelegd. Individuele rechten van minderheden moeten worden beschermd. Juist in tijden waarin mensen afhaken of zich niet gehoord voelen, wil D66 de democratie naar de mensen brengen en de rechtsstaat versterken van het gemeentehuis tot in de wijk en in de buurt. Zodat iedereen de kans krijgt om mee te doen.

Doelstellingen

- D66 wil bestuur mét inwoners, organisaties en ondernemers.
- D66 wil dienstverlening die de mens centraal stelt.
- D66 wil de rechtsstaat beschermen.

9.1 D66 wil effectief bestuur mét inwoners, organisaties en ondernemers

D66 staat voor een open bestuurscultuur waarin inwoners vanaf het begin worden betrokken bij belangrijke beslissingen. Investeren daarin leidt tot betere besluiten en meer draagvlak. Inwoners beschikken over kennis en expertise: maak daar gebruik van! Dat vergroot de kwaliteit en vermindert de kans op procedures. Het gaat dus niet alleen over het vinden van draagvlak voor oplossingen, maar begint al bij de formulering van de probleemstelling en het organiseren van een goed participatieproces. Essentieel daarbij is dat informatie begrijpelijk wordt gedeeld, voor iedereen toegankelijk is en dat duidelijk is wat wel en niet ter discussie staat en hoe besluiten worden genomen. D66 ziet dat door onze inzet in Oegstgeest het vertrouwen in het gemeentebestuur toeneemt: meer inwoners voelen zich betrokken en zien dat de gemeente beter luistert naar initiatieven.

- Elke gemeente beschikt over een **participatiehandvest** waarin het bovenstaande wordt duidelijk gemaakt, en dat in overleg met inwoners wordt gemaakt en aangepast. Bestaande handleidingen worden op effectiviteit en ineffectiviteit beoordeeld en waar nodig aangepast.
- De afgelopen periode is er door D66 en de coalitie geïnvesteerd in de kwaliteit van de participatie. Dit wordt door inwoners enorm gewaardeerd en deze **positieve cultuurverandering** zetten we door. Raadsleden worden hierin op aangepaste wijze meegenomen. Ook voor hen is dit relevant in verband met hun verantwoordelijkheden.
- We willen experimenteren met een **Burgerbegroting of een wijkbegroting** daarbij betrokken inwoners of organisaties de ruimte krijgen om binnen kaders van de gemeente geld te besteden. Dat kan bijvoorbeeld bij wijkontwikkeling een mooi instrument zijn.
- Steeds meer jongeren ervaren politiek als een 'ver van hun bed show'. Ze willen wél bijdragen, maar voelen zich vaak uitgesloten van echte invloed. D66 wil **jongeren actief betrekken** bij het lokale beleid. We pleiten voor een volwaardige Jongerenraad, met rechtstreekse lijnen naar de gemeenteraad, zodat hun ideeën structureel worden meegenomen.
- **Burgerschapslessen:** in samenwerking met scholen willen we scholieren kennis laten maken met politiek en burgerschap: niet alleen via lessen, maar ook door deelname aan debatten of simulaties van raadsvergaderingen. Bestaande initiatieven worden beoordeeld en voortgezet. Denk aan Democracy van ProDemos.
- D66 staat voor een gemeente die bij het maken van beleid, het uitvoeren van plannen of het handhaven van regels **altijd eerst in gesprek gaat** met de bewoners en ondernemers, voordat bevoegdheden worden ingezet.
- **De stad, het dorp en de wijk in.** Democratie floreert als volksvertegenwoordigers zichtbaar zijn. D66 vindt dat raadsleden moeten doorgaan met inwoners opzoeken: naar scholen, ondernemers, sportverenigingen, maatschappelijke instellingen, dorpshuis en zorg.

- Wij gaan **openbare fractievergaderingen** organiseren, toegankelijk voor alle inwoners, niet alleen op het gemeentehuis, maar ook op locaties in Oegstgeest. Zo maken we politiek tastbaar en uitnodigend.
- De verschillende fracties van D66 in de regio willen 1 x per half jaar **regionaal vergaderen** om zó samen te werken aan de belangen van inwoners en ondernemers: zij gebruiken de regio als één gebied, zonder grenzen.
- Binnen D66 Leidse regio zijn er D66-themacommissies die fungeren als **actieve denktanks** waarin inwoners, experts en raadsleden samen optrekken. Ze verrijken het debat en versterken de morele en inhoudelijke basis van ons raadswerk. Het staat leden en inwoners vrij om hier aan deel te nemen.

9.2 D66 wil een betere dienstverlening

Inwoners maken elke dag gebruik van of zijn zelfs afhankelijk zijn van diensten van de gemeente. Uitkeringen krijgen, een paspoort vernieuwen, informatie opvragen, e-mails en brieven schrijven, een vergunning aanvragen. Zij willen niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. Zij willen op tijd antwoord en begrijpen wat de gemeente schrijft en wat de gemeente doet. Zij willen tijdig een vergunning om een bedrijf te starten of een woning te verbouwen. Wij willen dat iedereen met respect, tijdig, begrijpelijk en behoorlijk wordt behandeld.

- De waardering voor de gemeentelijke dienstverlening is in Oegstgeest in 2024 opnieuw gestegen. Vooral **klantvriendelijkheid, deskundigheid en duidelijkheid** van informatie scoren hoog. De balie wordt het best gewaardeerd. We willen deze dienstverlening op orde houden en hebben de ambitie om nog verder te verbeteren.
- Bescherming van de privacy mag er niet toe leiden dat inwoners en ondernemers telkens hun persoonsgegevens opnieuw met de gemeente moeten delen. Wat bij de gemeente bekend is, wordt opnieuw gebruikt. **Onnodige bureaucratie** wordt voorkomen. Gegevens worden actueel gehouden en goed beveiligd.
- Elke gemeente formuleert een **handvest dienstverlening**. Die moet zowel fysiek als digitaal laagdrempelig zijn en begrijpelijk, zodat inwoners en bedrijven en organisaties snel en goed geholpen worden bij vergunningen, informatieverzoeken en uitkeringen. Het moet mogelijk zijn een ambtenaar aan de lijn te krijgen die de zaak behandelt. De menselijke maat staat centraal.
- D66 wil dat de **website** van de gemeente een betere zoekfunctie krijgt en begrijpelijk uitlegt hoe de gemeente werkt. De griffie maakt op de website duidelijk in welke fase het een goed moment is om in te spreken over een bepaald onderwerp.

- Ambtenaren worden getraind in wat **goede bejegening** van inwoners betekent en hoe je als organisatie leert. Dit maakt ook deel uit van het systeem van personeelsbeoordeling en -ontwikkeling.
- E-mails, chatberichten en brieven worden **tijdig en begrijpelijk** beantwoord. Vergunningen worden tijdig afgegeven. Via een volgsysteem kun je nagaan hoe het met je aanvraag voor bijvoorbeeld een bouwvergunning gesteld is (zoals het volgsysteem voor bestellingen).

9.3 D66 wil de rechtsstaat beschermen

Wij willen een bestuur dat integer en duidelijk is en verantwoording aflegt. Wij waarderen open en transparante bestuurders die staan voor hun verantwoordelijkheid. Fouten maken mag, eerlijk zijn moet.

- Onze bestuurders en volksvertegenwoordigers oefenen macht uit namens ons. Wij willen dat daarop controle is, dat er verantwoording is. Een gezonde democratie rust op het fundament van dualisme. College en raad hebben verschillende rollen en dat moet zichtbaar blijven. Een **onafhankelijke en kritische raad is essentieel**. We willen een professionele, constructieve relatie tussen raad en ambtenaren. Duidelijke rollen, open communicatie en wederzijds respect zijn hierbij leidend.
- **Openheid:** informatie moet in beginsel voor iedereen toegankelijk zijn, en makkelijk raadpleegbaar. Via klassieke kanalen en via de sociale media. Wij vragen het college eenmaal per jaar verslag te doen over de naleving van de Wet open overheid en de snelheid van de behandeling van verzoeken.
- D66 vindt lokale **onafhankelijke media en rechtspraak** belangrijk. Uitspraken van rechters moeten gerespecteerd worden.
- De structuur van het lokale bestuur moet voor inwoners te volgen zijn. Onder andere de **gemeenteraadsleden** kunnen helpen om dit steeds weer uit te leggen.
- D66 wil **minderheden** beschermen en **discriminatie** tegengaan. Radicalisering gaan we tegen door vroegtijdige signalering via hulpverleners, onderwijs en zichtbare politie in de wijk.
- D66 vindt het belangrijk in **actie** te komen als de rechtsstaat in de knel komt.

Hoofdstuk 10

Sterk door samenwerking: regionaal versterken van lokale kracht

Sterk door samenwerking: regionaal versterken van lokale kracht

Oegstgeest maakt net als de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Voorschoten en Katwijk deel uit van de Leidse regio. Elk van deze gemeenten heeft een eigen karakter en identiteit die herkenbaar is voor haar inwoners. D66 vindt het belangrijk dat dit behouden blijft.

Tegelijkertijd zien we veel uitwisseling tussen de gemeenten. Mensen wonen in de ene gemeente, werken in de andere, gaan elders sporten, winkelen of ontspannen. Daarom is samenwerking tussen gemeenten essentieel. De afgelopen jaren zijn hierin al belangrijke stappen gezet. Op terreinen als mobiliteit, economie, onderwijs, jeugdzorg en duurzaamheid wordt er al intensief samengewerkt binnen de Leidse regio, met Oegstgeest en op grotere schaal binnen Holland Rijnland. De Leidse regio staat voor grote uitdagingen zoals energietransitie, klimaatverandering, mobiliteit en woningbouw. Individuele gemeenten kunnen deze vraagstukken niet alleen oplossen. Regionale samenwerking is noodzakelijk om deze uitdagingen het hoofd te bieden.

D66 wil deze samenwerking voortzetten en verder verdiepen. Soms betekent dat volledige overdracht van taken, zoals bij belastinginning. Soms plant de regio gezamenlijk, maar voeren de gemeenten lokaal uit, zoals bij woningbouw. En soms maken we gezamenlijk beleid en kopen we samen diensten in. Regionale samenwerking is ook belangrijk om investeringen aan te trekken die de hele regio vooruit helpen — zoals de ontwikkeling van Key region en Brainport Leiden.

Daarom pleit D66 voor een flexibele, taakgerichte samenwerking. Per opgave kiezen we de vorm die het meeste oplevert voor inwoners en ondernemers. Ook voor een sterke gezamenlijke lobby bij provincie, het Rijk en Brussel is een goede samenwerking belangrijk. Denk aan geluidsoverlast rondom Schiphol of hoogwaardig en toegankelijk openbaar vervoer door de hele regio. Een sterke regio is ook noodzakelijk voor onze positie ten opzichte van de ons omringende metropoolregio's Amsterdam-Schiphol en Rotterdam-Den Haag. D66 staat voor een sterke regio zonder de lokale kracht uit het oog te verliezen.

10.1 Samen komen we verder!

D66 vindt **regionale samenwerking belangrijk** om te bereiken dat

- kosten worden bespaard,
- investeringen worden aangetrokken waarvan de hele regio profiteert en
- inwoners in de regio in gelijke gevallen gelijk worden behandeld,
- voorzieningen op het terrein van bijvoorbeeld cultuur en sport beter worden verdeeld over de regio,
- woningen en infrastructuur goed worden gepland en georganiseerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

- D66 wil dat gemeenteraden per taak aangeven wat ze verwachten van de samenwerking en hoe ze de controle daarop inrichten. **Lokale controle en sturing** blijft essentieel.
- D66 wil dat gemeenten in hun besluitvorming rekening houden **met elkaar** en elkaars sterke punten benutten.
- Wij spreken af dat de D66-fracties in de gemeenteraden met elkaar contact houden en **samenwerken** bij de voorbereiding en uitvoering van besluiten.
- D66 wil dat bij regionale samenwerking **goede dienstverlening** aan burgers en bedrijven centraal staat. We sluiten aan op hoe ondernemers en inwoners de regio dagelijks gebruiken.

Hoofdstuk 11

Financiële uitgangspunten

Financiële uitgangspunten

Een gezonde financiële huishouding is de basis voor goed lokaal bestuur. Elke euro die de gemeente uitgeeft, moet bijdragen aan een duurzame, leefbare en sociale stad en regio. D66 kiest voor solidariteit, transparantie en toekomstgericht investeren. Wij willen dat de begroting structureel sluitend is, zonder bezuinigingen op de fundamenten van onze samenleving: duurzaamheid, leefbaarheid en sociale zekerheid.

De inkomsten van gemeenten bestaan grotendeels uit het gemeentefonds, subsidies, lokale belastingen en opbrengsten uit grondexploitaties en dividenden. Met de herziening van het gemeentefonds gaat de gemeente Leiden erop vooruit, terwijl Oegstgeest en andere randgemeenten inleveren en scherpere keuzes moeten maken. Dat vraagt om zorgvuldige afwegingen, vooral bij voorzieningen als sporthallen, zwembaden en buurthuizen.

Wij willen werken volgens **goede financiële spelregels**:

- Investeringsen worden vooral gericht op toekomstbestendigheid;
- Belangrijke voorzieningen blijven behouden;
- Er wordt realistisch geraamd voor de begroting (geen 'lucht' in de budgetten);
- Meevallers vallen vrij naar de algemene middelen; tegenvallers worden opgevangen in het eigen begrotingshoofdstuk; de gemeente kan hier -goed gemotiveerd- van afwijken;
- Subsidies zijn geen recht en worden in principe alleen verstrekt voor een afgebakende periode en als de ontvanger aantoonbaar bijdraagt aan gemeentelijke doelen. Bovendien gebeurt de verstrekking van alle subsidies in openbaarheid en volgens dezelfde beleidsregels;
- De gemeente brengt financiële risico's en beheersingsmaatregelen in kaart.

Op financieel gebied bereikt D66

- **Een structureel gezonde begroting en buffers:** we zorgen voor een meerjarenbegroting die structureel sluitend is en bouwen reserves op om schokken op te vangen.
- **Solidariteit tussen gemeenten:** voorzieningen worden zoveel mogelijk gedeeld. Alle gemeenten dragen bij aan voorzieningen die buiten de eigen grenzen gebruikt worden, voor zover dat niet vanuit het gemeentefonds wordt vergoed. Bij de voorbereiding en planning van die voorzieningen worden andere gemeenten vroegtijdig betrokken.
- We onderzoeken hoe we onze gezamenlijke **financiële weerbaarheid** kunnen versterken.
- **Transparantie en verantwoording:** inwoners moeten eenvoudig kunnen zien waar hun belastinggeld naartoe gaat. We vergroten inzicht door helder te communiceren en te verantwoorden.
- **Eerlijke lastenverdeling:** de lasten worden zo verdeeld dat mensen met een smalle beurs niet onevenredig zwaar worden geraakt. We zetten in op ruimhartig gebruik van kwijtscheldingsregelingen voor deze doelgroep.
- **Duurzaamheid, leefbaarheid en sociale zekerheid gaan voor:** als er gekozen moet worden, verhogen we liever de belastingen dan dat we bezuinigen op deze kernwaarden.
- **Stimuleren van duurzaamheid:** we stimuleren het maken van duurzame keuzes door voorlichting en financiële prikkels o.a. in afvaltarieven.
- **Investeren in de toekomst:** we investeren gericht in woningbouw, verduurzaming en vergroening, verkeer en vervoer, en onderwijs. Daarbij benutten we innovatieve financieringsvormen zoals revolverende fondsen, zodat opbrengsten uit duurzame investeringen opnieuw kunnen worden ingezet.
- **Bescherming van kwetsbaren:** uitkeringen en andere ondersteunende maatregelen blijven op peil. We kijken daarbij niet alleen naar de instroom, maar ook naar de uitstroom: niet langer behandelen dan nodig en effectief is. We willen verder meer preventie en meer en betere samenwerking tussen partners in het sociaal domein bij de ondersteuning aan inwoners. De stem van de kinderen en ouders speelt daarin een belangrijke rol.
- **Regionale samenwerking:** Door samen te werken kunnen we het potentieel van de hele regio benutten om het leven van iedereen in de Leidse regio beter te maken. Door samenwerking besparen we kosten, kunnen we meer geld aantrekken en kunnen we gericht investeren in de ontwikkeling van bijvoorbeeld het brainport. We stellen hierbij duidelijke plafonds zodat gemeenten zeggenschap houden.

- **Voorzieningen zorgvuldig afwegen:** elke gemeente bepaalt welke voorzieningen prioriteit hebben en zoekt combinaties waar mogelijk, zoals het delen of samenvoegen van sport-, cultuur- en maatschappelijke voorzieningen.
- **Publiek geld = publieke waarde:** opbrengsten uit deelnemingen, grondexploitatie of dividenden zetten we uitsluitend in voor maatschappelijke doelen zoals duurzaamheid, leefbaarheid en sociale zekerheid.
- **Digitale efficiëntie:** we investeren in digitalisering en efficiënte processen, zodat we middelen vrij spelen voor voorzieningen en ondersteuning van inwoners.
- **Kostenbewuste subsidies:** subsidies toetsen we periodiek op effectiviteit. Wat niet meer bijdraagt aan maatschappelijke doelen, wordt afgebouwd.
- **Duurzaam en sociaal inkopen:** bij aanbestedingen kijken we niet alleen naar prijs, maar ook naar maatschappelijke en ecologische waarde.
- **De inwoner wordt betrokken:** inwoners krijgen meer invloed op de begroting, bijvoorbeeld via participatief budgetteren voor wijkprojecten en voorzieningen.

Onze drijfveren

Samen zorgen we voor vrijheid

‘Je bent pas écht vrij als iedereen vrij is.’

Vrijheid betekent dat iedereen zichzelf mag zijn, mee mag doen en een stem krijgt. Vrijheid is niet alleen voor een paar mensen, maar voor ons allemaal. Daarom laten we niemand vallen. We helpen elkaar en zorgen dat verschillen ons sterker maken. Vrijheid bestaat juist dankzij die verschillen. Daarom strijdt D66 altijd voor gelijke kansen en gelijke rechten – voor iedereen, overal.

Vrijheid vraagt verantwoordelijkheid

Vrijheid kan niet zonder zorg voor elkaar. Je eigen keuzes maken betekent ook rekening houden met anderen. Daarom beschermen we onze democratie en verzetten we ons tegen ongelijkheid, discriminatie en uitsluiting. Vrijheid betekent ook dat we goede wetten en regels hebben die voor iedereen werken. Zo bouwen we aan een samenleving met solidariteit en rechtvaardigheid.

Vrijheid voor de toekomst

Vrijheid is niet alleen voor vandaag, maar ook voor morgen. De keuzes die we nu maken, bepalen of onze kinderen en kleinkinderen ook vrij kunnen leven. Daarom kiest D66 voor duurzame energie, groene buurten en een gezonde economie die goed is voor mens én natuur. Vrijheid mag nooit ten koste gaan van anderen of van toekomstige generaties.

Vrijheid is ook doen wat juist is

Vrijheid is meer dan doen wat je wilt. Het gaat ook om doen wat juist is. Bij D66 geloven we dat mensen keuzes maken vanuit hun geweten. Dat vraagt moed: eerlijk zijn, verantwoordelijkheid nemen en niet wegkijken. Vrijheid betekent ook ruimte geven aan nieuwe ideeën en aan mensen die initiatief tonen. Zo bouwen we samen aan een samenleving die recht doet aan iedereen.

De belofte van D66

Deze pijlers vormen samen de belofte van D66: een vrije, sociale en toekomstgerichte samenleving, gebaseerd op vertrouwen en respect voor elkaar.

D66 kiest voor een regionaal verkiezingsprogramma dat lokaal herkenbare maatregelen kent, omdat inwoners en ondernemers in de regio wonen en werken over de grenzen van onze gemeenten heen. In dit programma staan onze ideeën: de idealen en de keuzes die ons richting geven. We laten zien wat we zien, wat we willen en wat dat concreet betekent.

Dit verkiezingsprogramma is opgesteld door de Verkiezingsprogrammacommissie van D66 Leidse regio met behulp van vele D66-leden, inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Hun enthousiasme werkte aanstekelijk. De VPC is iedereen zeer erkentelijk voor de inzet, gedrevenheid, geduld en goede adviezen. Jullie laten aan alle inwoners van de Leidse regio zien: het kan wél!

D66